

– en eksistensiell opplevelse!

Ulike badeopplevelser etablerer et fysisk møte mellom den badende og de klassiske elementene.

Ved bruk av rombasert kunst og arkitektur vil de besøkende tas med på en reise tilbake til opprinnelsen.

Med sin unike plassering har badeanlegget som ambisjon å stimulere til ettertanke om hva natur er, i samspill med oss.

Det finnes ikke noe bad i hele verden som ligner på Urbadet.

Hovedidé

Vi ønsker bygge et badeanlegg som kombinerer bad med kunstopplevelser – det vil si at kunsten skal forsterke badopplevelsen som består av en eksistensiell opplevelse der vann er det ledende motivet. Kunsten og arkitekturen forsterker hverandre og skaper en helhet som samtidig rommer store kontraster i seg.

Urbadet skal lokaliseres i en bygning av usedvanlig arkitektonisk kvalitet, slik at det arkitektoniske aspektet får egen attraksjonsverdi. Urbadet spiller en viktig rolle i forhold til informasjon om vann og vannets rolle i menneskelivet. Urbadet blir bygget med sterk betoning av miljømessig bærekraft og i direkte tilknytning til åpent vann.

Urbadet skal være et badeanlegg der man kan bade i helt spesielle rom som beveger både kropp og sjel. Opplevelsen vil være basert på bad i ulike rom, utformet som rombasert kunst med tilknytning til det fenomenologiske feltet omkring menneske og vann. Kunsthallene vil bli bygd på de fire klassiske elementene – vann, jord, ild og luft.

Senteret vil bli det første i verden som kopler rombasert kunst sammen med bading. Rommene skal utformes av anerkjente kunstnere på høyt internasjonalt nivå. Vi vil tilstrebe en badeopplevelse der vannets temperatur og egenskaper, sammen med, lys, lyd og romlige volumer, påvirker de besøkende fysisk og mentalt. Badandet sker gjennom en vandring gjennom elementene og ulike livsfaser som utgjør anslagsvis 18 forskjellige rum. Anlegget skal gi mulighet til å bade utendørs. Nattbad vinterstid, under stjernehimmel og fullmåne, vil bli en fantastisk opplevelse.

Prosjektgruppen har som mål at badet skal lokaliseres ved kystlinjen i Fredrikstads omegn. Badet er et tilbud til husstander med én til to timers kjøretid til Fredrikstad (hele østlandsområdet), turister og besøkende fra inn- og utland samt alment kunst- og kulturinteresserte. Barn skal bare ha adgang i følge med foreldrene. I tilknytning til badeanlegget finnes serverig og en liten overnattingsdel.

Prosjektet er etablert 2003 etter en idé av Helena von Bergen. Forprosjektet har hatt en styringsgruppe bestående av Helena von Bergen, Frode Kværneng, Per Erik Simonsen, Griff Arkitektur AS og Kjell Jørgen Holbye.

Det foreløpige prosjektarbeidet er finansiert av Fredrikstad kommune og Innovasjon Norge samt styringsgruppas egeninnsats.

Forprosjektet vi bli avsluttet i januar 2009.

Hvorfor Fredrikstad og Hvaler ?

I 2009 realiserer Sverige og Norge Nordens største Maritime Nasjonalpark. Mye av våre felles kultur og politikk vil i 2009 og en god stund fremover handle om maritime ressurser.

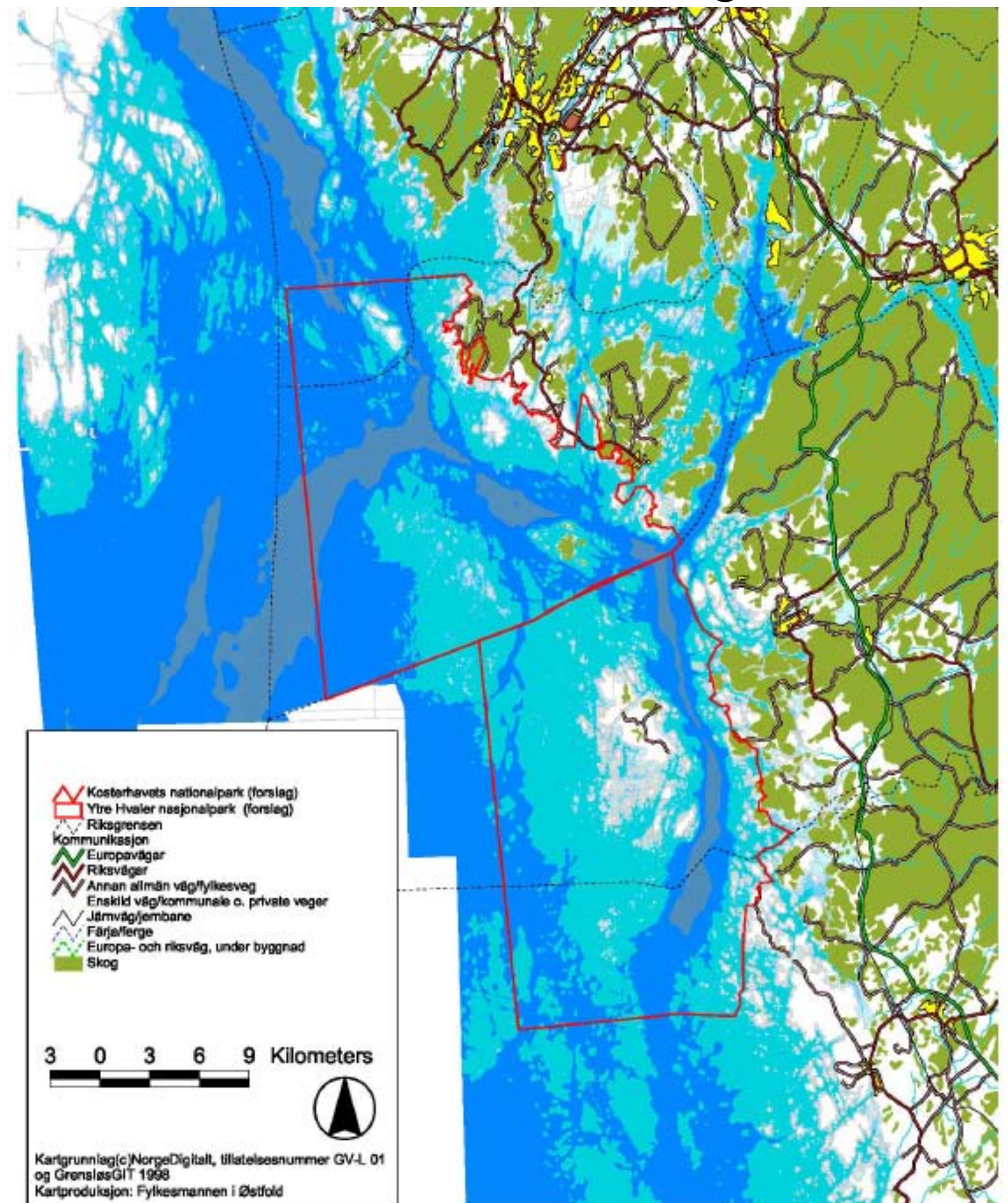
Fredrikstad og Hvaler kommune har signalisert et ønske om å øke både den fastboende befolkningen og inntektene fra turisme. Å tiltrekke seg mennesker med høy kompetanse krever økt satsing på særegenhet og kvalitet. Det samme gjelder kresne turister. Vi må kunne tilby noe vi er alene om.

Regionens historie er nært knyttet til sjøen. Gamlebyen, helleristningene og en vakker skjærgård trekker omkring 400 000 turister per år, med den største andelen besøkende i perioden april–september. De sterke kontrastene mellom årstidene inngår som en viktig kvalitet i vårt konsept med Urbadet., noe som er tenkt å bidra til besøkende også i vinterhalvåret. Prosjektet er også ment å stimulere og inspirere til tenkning omkring de unike ressurser og forutsetningene som finnes i regionen og som kan bidra til å utvide turistsesongen.

Som en oppfølging fra 10 år tilbake med Fredrikstaderklæringen er Urbadet et kontroversielt innspill till annerledes tenkning i engagemang i naturvern.

«Vi vil særlig rette innsatsen mot å – sikre en lokal ressursforvaltning som både bevarer det biologiske mangfoldet og gir grunnlag for livskraftige lokalsamfunn. – synliggjøre sammenhengen mellom helse, miljø og trivsel».

Prosjektet Urbadet vil bygge oppunder og forsterke flere viktige prosjekter som er igangsatt og planlagt i distriktet – særlig Hvaler Nasjonalpark og Naturrum på Svensk sida. Sammen med satsing og utviklingen omkring Nasjonalparken blir Urbadet en viktig nasjonalt tyngdepunkt som strekker seg langt over de fysiske landegrensene.

Vi är en del av det stora perspektivet!

Helenas von Bergens tanker.

I 2003, som nyutdannet kunstner, brukte jeg mye tid på å tenke gjennom hva som engaserte meg i forhold til hva som gir dypere mening i livet. Ettersom jeg verken er religiøs eller troende har jeg ikke muligheten å gå til Gud med mine tanker om eksistensen. I stedet trekker jeg pusten dypt og forundres over det jordiske. Hva driver oss og meg, og hvorfor?

Jeg kom fram til at relasjoner av ulike slag, både til andre mennesker og dyr, men framfor alt relasjonen til naturen er viktige. De foregår alltid i rom av et eller annet slag – på weben, i kjøkkenet. Men også alltid i min egen hjerne.

Hva er det optimale utgangspunktet for et menneske som ønsker å puste ut, starte på nytt, komme i balanse med livet? Der kroppen innhenter styringen av hjernen.

Under alle disse lagene av engasjement for rom og relasjoner finner jeg til slutt at vi har en enrom dragning mot vann og blå himmel. Naturen som estetisk frisone påvirker oss som oftest i positiv retning rent mentalt. Hva gjør at mennesker og naturen er så sterkt knyttet til hverandre? Hva er opphavet til det hele? Er det noe jeg kan oppsøke?

Om man ser nærmere på Yin og Yang, som vi daglig omgir oss med selv i våre vestlige filosofi, strekker dette begrepet seg langt utover forstanden og det gripbare. Disse to motpolene er dypest sett både uadskillelige og deler av en helhet. I min søken etter det store spesielle prosjektet kom jeg fram til VANN. Men ikke noe lys, ikke noe liv. Lyset kommer fra solen i rommet, og vannet påvirkes av atmosfæren utenfor kloden.

I Norge stiller vi i særklasse når det gjelder tilgang på rent vann, både salt og ferskt. miljø, forbruk og ikke minst i forhold til det fysiske behaget og opplevelsen av et mikrounivers som dette materialet kan illustrere.

Jeg vil bygge et bad der helheten i menneskets forhold til vann kan erfares. Få se, erfare og samtidig få en forklaring på hvorfor havet er blått. Hvordan oppstår regnbuen? Hva er glans? Hvilken stjernehimmel påvirker vannet?

Jeg vil skape et bad der de fysiske rommene kan sammenlignes med et livsløp. I det badet jeg ønsker å bygge får man kanskje ikke alle svar, men man får erfare spennvidden i denne tematikken. Med sin egen kropp, satt inn i et kunstnerisk arkitektonisk perspektiv. Et bad som i og for seg bygger på de gamle romerske badene og siden vår egen badekultur.

Jeg ønsker at det skal bli så vakkert og forunderlig at det gjør vondt i sjelen.

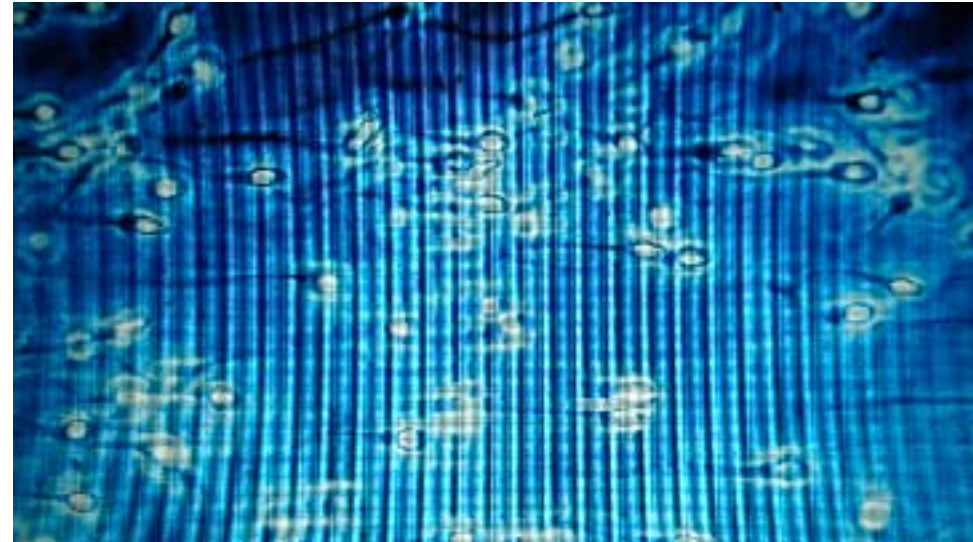

Budbringaren av Kirsti Tømmervik

“Ro i åkern” av Helena von Bergen Fra Zone for korrigert realime -Stavanger 2008

Vi kommer fra havet

Foto, Lennart Nilsson fra en menneskets start i mamma's mage.

Mennesket består av 72% vann det gjør også jordkloden.

Yin er her det jordiske, yang det himmelske prinsipp. De symboliserer to motsatte, komplementære prinsipper som kald–varm, mørk–lys, passiv–aktiv og så videre. Overgangen mellom yin og yang er ikke skarp, men flytende.

Kambrosilur er en fellesbetegnelse for de geologiske periodene, kambrium, ordovicium og silur. Dette er den eldste epoken i Jordens oldtid. Perioden strekker seg fra 410 til 550 mill. år tilbake i tid. Kambrosilurske bergarter er vanlige i Oslofeltet som strekker seg fra Langesundsfjorden til Mjøsa.

Bergarten er sedimentær (bygget opp av løsmasser) og har sin opprinnelse i et tropisk korallhav. Sedimentene er bygget opp av leire (forsteinet til skifer) og kalkslam (forsteinet til kalkstein). Skiferen og kalksteinen ligger lagvis slik at kambrosiluren har mørke og lyse striper. Leiren er transporter langs til havs fra fjerntliggende land. Kalkslammet derimot er skapt på stedet og er rester (oppmalte skjelletrester) av døde dyr. Dette er en tid da mennesket ikke fantes på jorden. Den Moderne mennesken (*Homo sapiens*) tog over for Neanderthals rundt 45,000 år siden.

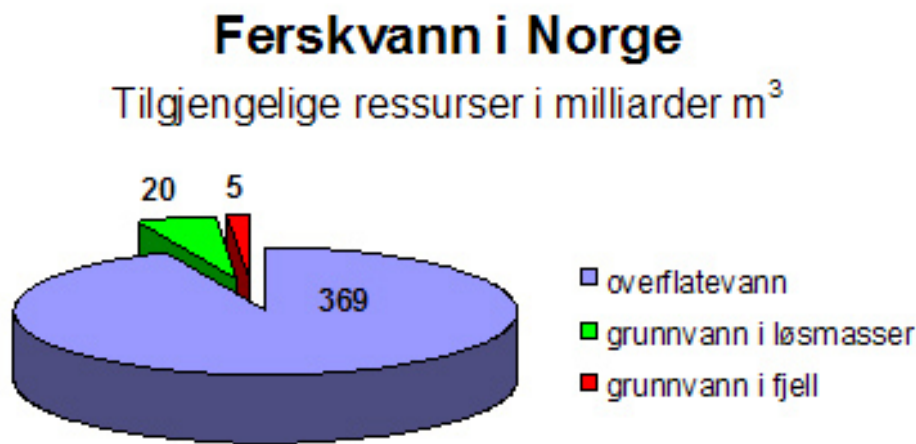

Vann og proposjoner i menneskets liv

Ikke noe vann er nytt. Det samme vannet har eksistert i uminnelige tider og kommer fremdeles til å eksistere i millioner av år. Det at noe vann ”finnes” her og noe der er altså en sannhet med modifikasjoner. Vannet på jorden går rundt i et evig kretsløp og det foregår en kontinuerlig utveksling av vann mellom havet, luften, sjøene, vassdrage, åkre, breer og skogen. Det tar 280 år for vannet å sirkulere fra hav til regn og tilbake igjen.

Vann er tett innvevd i menneskelivet. Sannsynligvis er ingen annen substans viktigere og mer definerende. Kroppen består for en stor del av vann, og vannet dominerer jordoverflaten i omtrent samme proporsjon (ca 72 %). Vi kan ikke overleve uten vann, og vi møter vannet gjennom dagen – i det vi vasker oss, dusjer, bader, går ute i regnet, står på ski, dykker – vi lever i et land der vannet er til stede overalt.

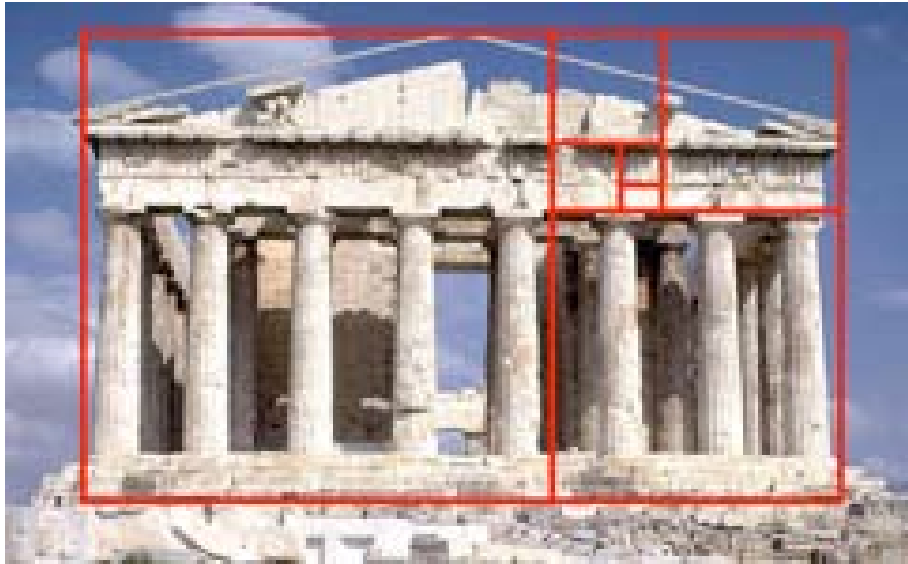
Vann er en bærende komponent i alt liv – biologisk, men også kulturelt, religiøst, sosialt og økonomisk. Vannet preger landskapet og jordkloden. I vannet, som badende, er vi avkledd og nakne, befridd fra våre hverdagsroller, og i en spesielt motakelig og åpen tilstand.

“Det er mulig å sammenstille to ting (størrelser) uten hjelp av en tredje, det er nødvendig å ha en forbindelse mellom dem, som forener, danner en og samme helhet. Slik er proposjonenes natur.”
Sitat Platon

Det gylne snitt

Det gylne snitt (lat.), forkortes også GS, også kalt Phi (i matematikken), Sectio aurea (lat.) eller Divina Proportione (Den guddommelige proporsjon), er et proporsjonssystem (system for størrelsesforhold) som har vært brukt til å skape gode proporsjoner i bildende kunst og arkitektur -og musikk. Det har vært kjent siden siden Hellas på 500-tallet f. Kr., og er sannsynligvis enda eldre. I arkitekturteori opptrer det ikke før på midten av 1800-tallet.

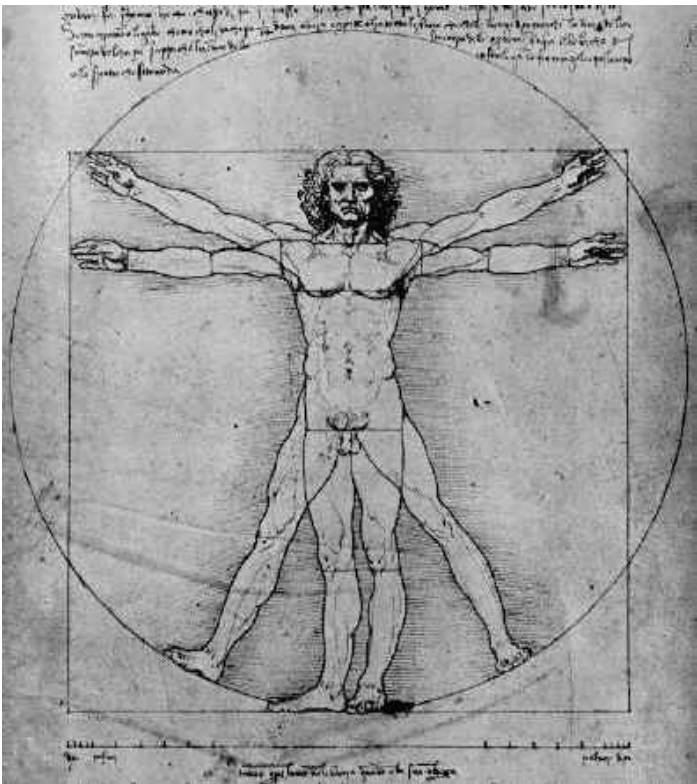
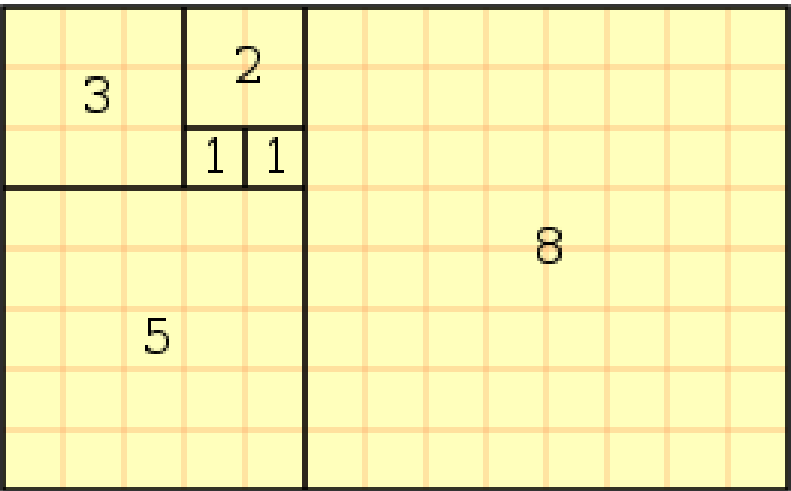
Pantenon i Athen

Leonardo da Vinci (1452-1519) åpnet en av sine bøker med følgende utsagn: “La ingen som ikke er matematiker lese mitt arbeid!” Denne spissformuleringen viser kunstnerens interesse for matematikkfaget. Ved siden av å interessere seg for geometri, studerte han menneskekroppen meget inngående. Han fant mange forhold på menneskekroppen som, ifølge ham selv, burde være lik det gylne snitt for at det skulle være en perfekt kropp.

Leonardo Da Vinci.

Leonardo Fibonacci af Pisa (1175-1225) var matematiker i det 13. århundredes Italien. Sneglehuset er en logaritmisk spiral, som passer ind i “Det Gyldne Rektangel” til venstre.

0	1	1	2	3	5	8	13	21	34
55	89	144	233	377	610	987	1597		2584
4181		6765							

De klassiske element

De klassiske elementene (jord, vann, luft, ild og eter) har sitt utspring i den greske antikken og filosofen Empedokles som levde omkring 450 før Kristus. Han mente at verdensaltet var sammensatt av disse elementene samt et femte, som himmellegemene bestod av.

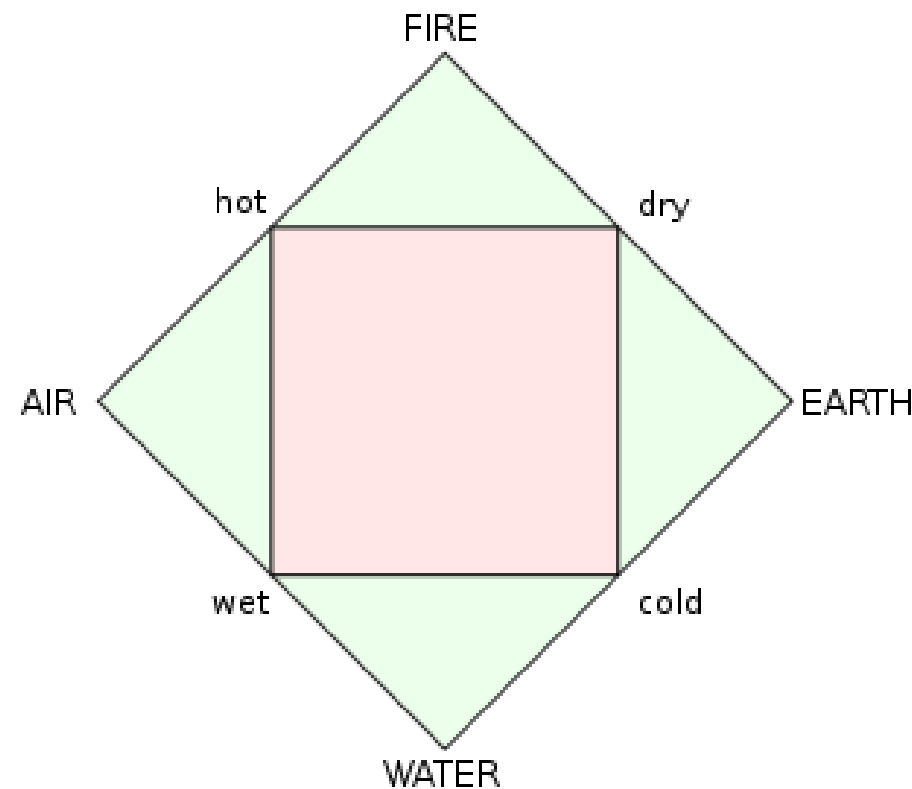
De fire elementene har spilt en stor rolle i religioner som Islam, kristendom, jødedom, taoisme og buddhisme. Elementene har fra denne presokratiske tiden levd videre gjennom Middelalderen og inn i Renessansen, og slik påvirket den europeisk tenkning og idéhistorie.

Man kan finne disse grundelement 4-5 in i mange religioner, kulturer og tider. De har formet den grunnleggende analysen kring både Hinduismen og Buddismen. Det femte elementet står ofta for den ikke matreelle verden.

Den universelle bevissthet som det femte element
For Urbadet tar vi inn tanken som det femte element. Tanken og det universelle medvetandet. Den badende og dennes refleksjoner / reaktjonern/ medvetande er bærere av dette element.

Willis Harman og medvetandets tidsalder (Willis Harman (1918-1997) was a social scientist, academic, futurist, writer, and visionary).

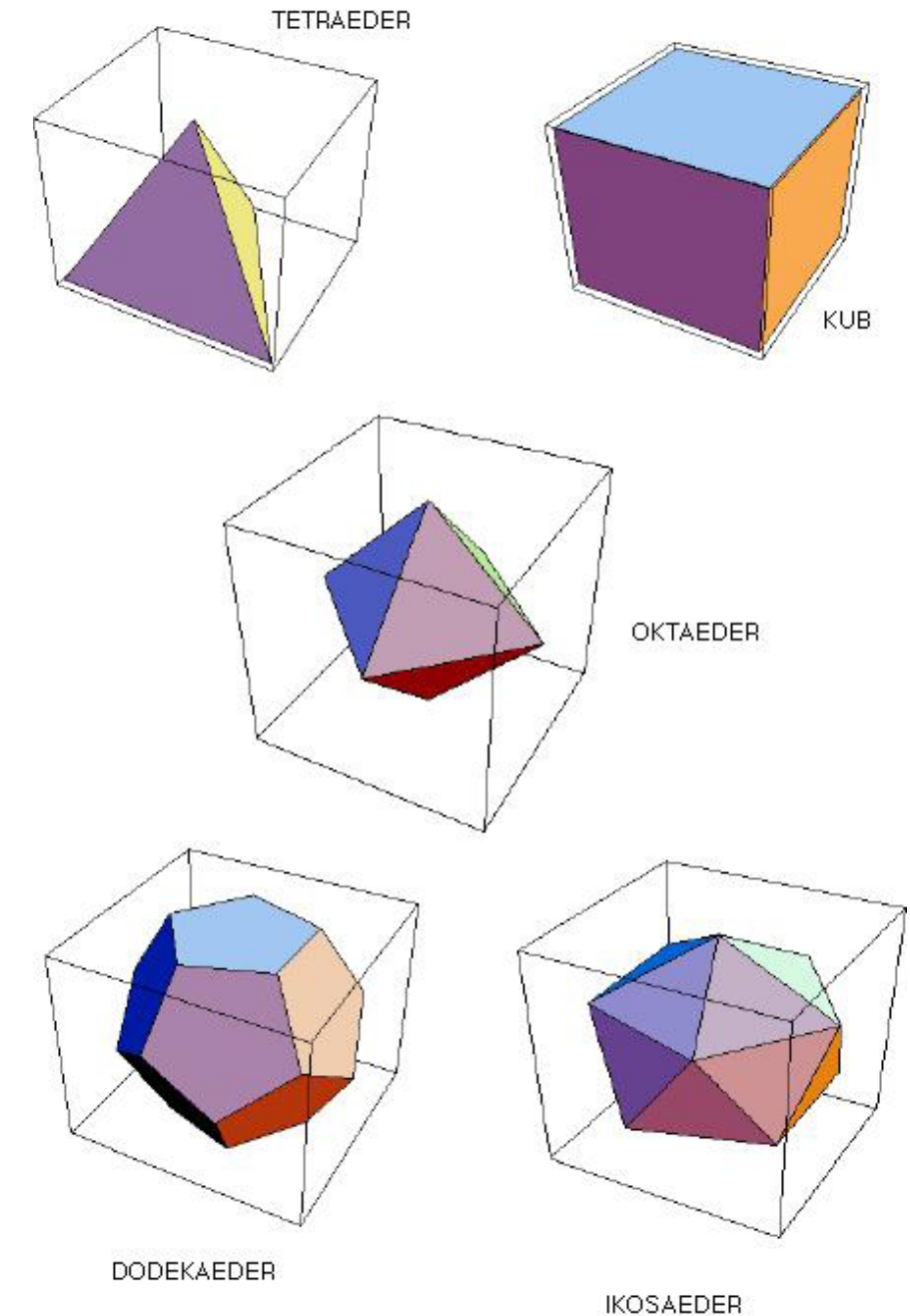
-Det viktigaste som hänt mänskligheten under 1900-talet är en pågående förändring av västerlänningars syn på verkligheten, anser Willis Harman som är professor emeritus från Stanforduniversitetet i USA, tekniker och framtidsforskare. En ny verklighetsbild växer fram. Vetenskapen kan inte tala om för oss hur världen är, eftersom den bortser från en väsentlig del av verkligheten, nämligen vår andliga natur, menar Harman. Ett slag av medvetande är det undermedvetne. Och det påverkar våra liv mycket mer än det vanliga medvetandet. Från det undermedvetna kommer en stor mängd budskap till medvetandet. Dessa budskap har sin rot i kulturen. Harman säger också, liksom C. G. Jung, att alla individuella medvetanden hänger ihop på en djup nivå. På grund av denna förbindelse mellan medvetandena skapar vi tillsammans vår verklighet ur samma djupa grund, vars yttersta verklighet är det universella medvetandet.

Ifølge Aristotle:
Det er Fire klassiske element

Air is primarily wet and secondarily hot.
Fire is primarily hot and secondarily dry.
Earth is primarily dry and secondarily cold.
Water is primarily cold and secondarily wet.

Platonska kropper

Platonska kroppar är konvexa tredimensionella geometriska kroppar (polyedrar) med likformiga polygoner som sidor. I varje hörn möts lika många sidor. Euklides bevisade att det bara finns 5 stycken sådana kroppar. Inom alkemin antogs dessa kroppar motsvara de klassiska elementen.

Tetraeder - Eld
Kub - Jord
Oktaeder - Luft
Ikosaeder - Vatten
Dodekaeder - Universum, världen, det femte elementet, quinta essentia

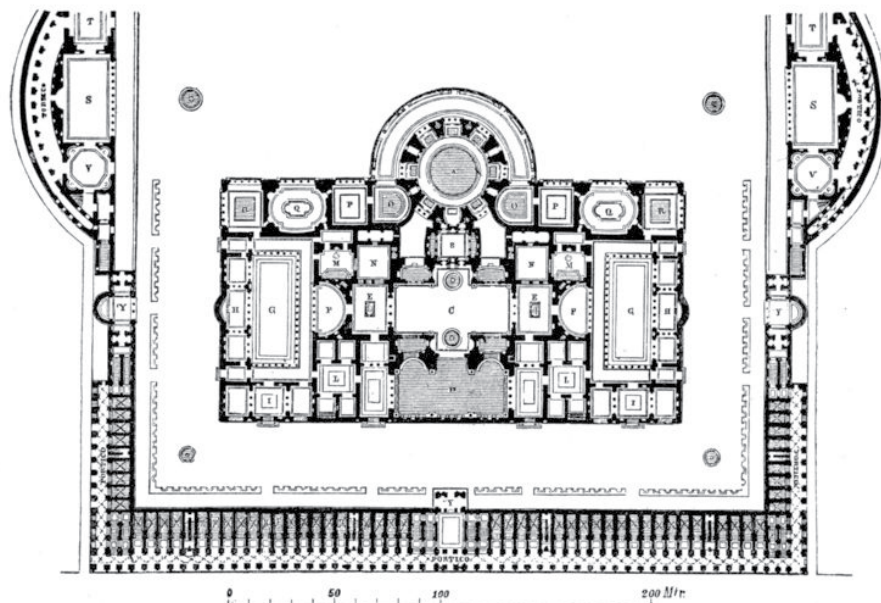
Caracallabadene

Caracallabadene var offentlige romerske bad, bygd i Roma mellom 212-216 e.Kr, under keiser Caracalla. Badene dekket ca 13 hektar (33 ac). Bygningene var 228 meter lange, 116 meter brede og ca 38.5 meter høye. De kunne ta imot rundt 1600 badegjester.

Caracallabadene tilbød ikke bare bademuligheter. De rommet også bibliotek med greske og latinske tekster.

Badene inneholdt såkalte “frigidarium” (kalde rom) i størrelsen 55.7 ganger 24 meter, bassenger, og 35 meter i diameter “caldarium” (varme rom). De rommet ”palaestras”, gymrom der blant annet boksing ble praktisert. I nordenden av badene lå svømmebassengene. De var takløse, med bronsespeil som reflekterte sollyset. Lagringsplass fantes under badebygningen. Bibliotekene var lokalisert øst og vest i bygningene. Nord i bygningene fantes butikker. På sørveggene rant vann fra Marcian-akveduktene.

Illustrasjon av badet Caracalla.

Kurbad

Opphavet til kurbadene fantes i mineralkildene. Disse kildene er rike på salter og mineraler som anses å ha god helsebringende effekt. Sånne kilder forekommer først og fremst der berggrunnen er vulkansk og der man også kan treffe på varme kilder. Få fenomener har vakt større interesse enn disse. De fire klassiske elementene jord, luft, ild og vann har inngått i forening med det salte, gassfylte vannet. Det var derfor kururene vokste opp rundt disse kildene.

På Tareholmen har vi ingen het kilde, men vi skal bruke kunsten som kommentar til disse elementene, og dermed innfører vi en ny dimensjon til kurbadtradisjonen.

Havbadtradisjonen

Synet på landskapet forandrer seg i takt med badingen.

På slutten av 1700-tallet ble de første havkurbadene i Norden bygd. Gjennom mange år besøkte kong Christian VIII den nye havbadsanstalten på Föhr, grunnlagt i 1819. Gjennom noen tiår ble denne lille avkroken et sommerens sentrum for både rekreasjon og politikk, dit både rekonvalesenter, underholdningssøkende og audienssøkende måtte begi seg. Lignende historier finnes fra kysten i Norge og Sverige. De badende ble ofte fraktet ut til havet per bademaskin, ”à la Francaise”, som metoden med hesteanspente badevogner ble kalt. Ved hjelp av den kunne man kle av seg og stige ned i vannet beskyttet av vognens trevegger. Havet og stranden var fortsatt en utfordring, badet mer en helsebringende plikt enn en nytelse.

Synet på kystlandskap som sådan ble gjennom tidene betraktet som vilt og fremmed, uordnet og uharmonisk. Sakte begynte imidlertid en omvurdering å ta form. I den romantiske kulten av det ville fikk kysten nye kvaliteter og det var kunstnerne som gikk i spissen.

Det er mot 1800-tallets slutt at kunstnerkolonier dannes ute ved kysten og de spesielle trekkene i kystlandskapet blir male- riske attraktive: horisontlinjens sug, lyset over hav og strand. Livet ved havet blir motbildet til vinterens stressede og kunstige storbyliv – en mulighet til å finne nye sider av seg selv: landskapet blir meditativt.

Hvaler badhotel, bildet er tatt 1951. Idag existerar ikke

Installasjon og rombasert kunst

Integrering av kunst med arkitektur vil være en viktig aspekt ved urbadet. Kunsten vil bearbeide og kommentere de fire elementene. Kunstnerne vil bli valgt ut gjennom en kombinasjon av invitasjoner og åpen internasjonal konkurranse.

Den rombaserte kunsten rendyrker det almenmenneskelige, og har derfor fellestrekk med vitenskap, som også interesserer seg for allmenne mønstre. Om arkitekturen kan sies å være bolig for menneskekroppen og dens virke, er kunsten det ultimata universelle språkets bolig. I kunsten kan du finne fram til de umulige dimensjonene i møte med betrakteren og tiden. Samtidskunst har ikke tidligere blitt presentert i samband med bad.

Beskrivelse av Børre Sæthre "From someone who nearly died but survived" i Bergen Kunsthall 2007.

Installasjonskunstnere har muligheten til å konstruere romlige kunstverk der publikum ikke bare blir betraktere, men også trer inn i en fysisk verden som aktive deltakere. Børre Sæthre har spesialisert seg på installasjoner i totalformat, der alle virkemidler tas i bruk for å skape påkostede opplevelsesbaserte kunstverk. Sæthres installasjoner fremstår ofte som utpreget elegante, men samtidig med et påtagelig ubehag. Dette ubehaget – den grunnleggende forstyrrende undertonen, eller erfaringen av "the uncanny" – er noe av det som gjør at installasjonene ofte oppleves mer som mentale rom enn funksjonelle interiører.

Ekempel på kunstnerer som arbeider rumrellatert; Børre Sæthre "From someone who nearly died but survived"

Kunstner paret Hilden & Dias arbeider sedan mange år med at installere "eld" i ulike bygninger. Se City on fire; <http://www.cityonfire.org>

James Turrell (Los Angeles 1943) arbeider ofte med arkitekturens møte med rum. Turrell har studert psykologi og mattematikk og dette er godt synlig i hans arbeid.

Olafur Eliasson (Island - Dansk 1967) Hans arbeider er ofte fenomenologiske kommentarer til natur satt inn i et nytt betrakter perspektiv. "The weather project" 2003 i Tate Modern i London

Mona Hatoum (Beirut 1957) Arbeider ofte med eksistensialisme som grunnlag for sin kunst. "Hanging Garden " 2008

Å skape kunst og arkitektur i samverkan med atmosfære og liv

SANSING

Mennesker interagerer med objekter. Hvordan denne interaksjonen foregår avgjøres dels gjennom møtet med arkitekturen og rommet. Det som skjer – det virkelige – har sin egen magi, og springer ut av samspillet mellom arkitekturen, kunsten, vannet og den besøkende selv.

Lys

Dagslyset påvirker rom på helt spesielle måter og har særegne kvaliteter; det som skjer i rommene, i badingen, i møtet med vann, med de ulike kvalitetene i bygget. For å oppnå et optimalt møte med vannet må vi ta vare på sensitiviteten og det individuelle hos hver enkelt gjest.

Arkitektur

Selve den arkitektoniske ”kroppen” taler sitt eget språk; kom og se og kjenn på meg; her inne er det en spennende verden som dere får ta del i når dere først er kommet inn. Den må oppleves, ikke bare være en fortelling. Det finnes alltid rom i bygningskroppen som tilsvarer rommene i den egne kroppen, noen av rommene ser vi, andre har en funksjon i helheten, uten at vi kan se dem. Vi bare ener betydningen.

Materialetet

Materialene som benyttes skal spille sammen med de funksjoner og inntrykk vi ønsker å gi og formidle. Materialenes overflater og kombinasjoner av strukturer er viktige; alt skal samvirke med opplevelsen av vann. Byggematerialets egenskaper har tusenvis av muligheter i materialiteten alene. Derfor er det viktig å ikke arbeide med for mange materialer som kan forstyrre og virke for dominerende.

Lyd

Lyden av et rom, materialer, byggeteknikk, interagerer på sin egen måte med opplevelsen og påvirke gjesten i ulike retninger. Ulike takhøyder spiller en stor rolle i forhold til opplevelsen, i kombinasjon med andre menneskers nærvær, lyden og lyset. Hvor privat, åndelig, storslått vi ønsker å formidle rommet.

Temperatur

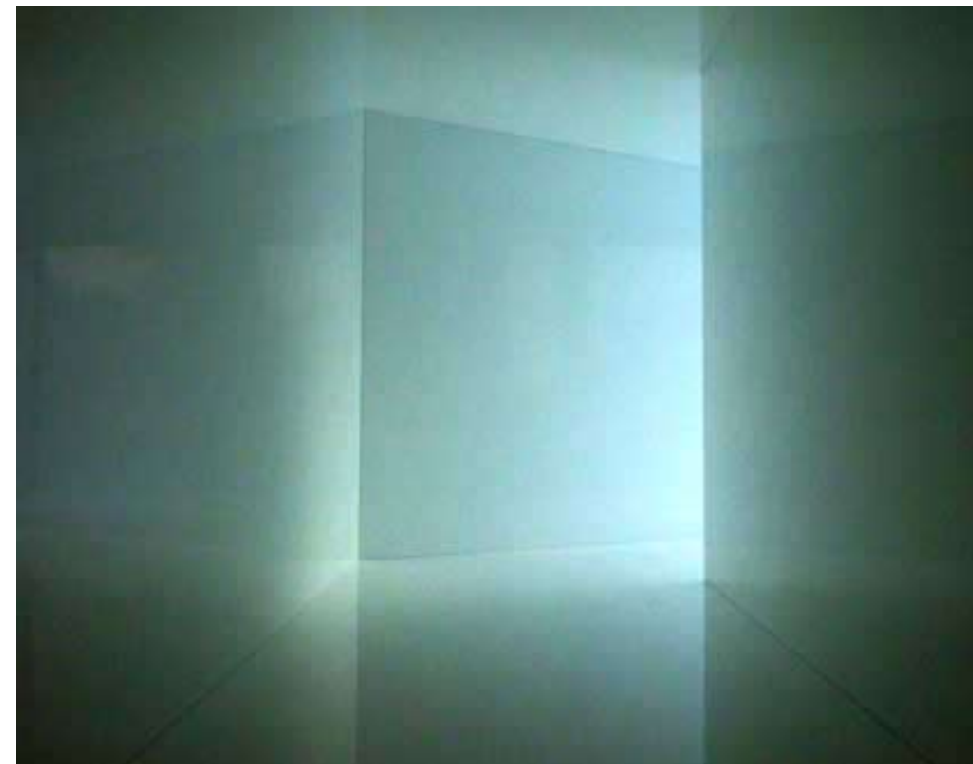
Vi får erfare store temperaturforskjeller. Vannets temperatur, materialenes temperatur. Opplevelsen av forskjellen mellom å være nede i vannet eller gå gjennom, som for eksempel damp.

Vi møter vannet gjennom dualistiske forhold som kaldt-varmt, fast-flytende, salt-ferskt, stille-bevegelig og så videre. De fleste store fantastiske opplevelser i libvet kommer som en overraskelse. Vi ønsker å få overraskende momenter inn i badet.

En ting er byggingen og hvordan vi i hovedsak strukturerer rommene – en annen viktig ting for at bygget skal fungere er de objektene som vi plasserer ut i rommene – vi påvirkes av disse. Det er alltid en spenning mellom interiør og eksteriør.

Hvordan skal de fungere sammen med rommene og opplevelsen? Hva er deres funksjon, har de ytterligere kvaliteter i tillegg til å være funksjonelle og vakre? Funksjonen for logistikken klargjør og forsterker arkitekturen og opplevelsen av den.

En romplan tar vare på intimitet og distanse. Størrelse og dimensjoner i skala som samarbeider med vårt uttrykk.

Lyspassage.

Vi kan balansere hvordan størrelsene fungerer med vår fysiske menneskekropp med disse egenskapene – rom, overflater, lyd, lys etc.

Blir jeg større eller mindre enn meg selv i en bygning?

Vi ønsker at man skal oppleve vann som noe utrolig viktig i livet, at det er en kollektiv og individuell ressurs.

Urbadet skal gi en fysisk og mental opplevelse av vann – dette kan man oppleve gjennom å bli omsluttet av vann som samspiller med kunst eller en og estetisk atmosfære. Kunst som bearbeider de klassiske elementene har kvaliteter som:

Romdannende

Akustisk

Koloristisk

Speil

Forandring

Transparens

Refleksjon

Det som ikke kan beskrives med ord skal beskrives med kunst. Samtidig som verket kan virke ”komplisert” er den omkringliggende rammen stram. Kunst har alltid vært et sterkt virkemiddel for å kommunisere, særlig det non-verbale språket.

Lars Vilks Skåne Kullaberg. “Nimis” og “Arx” har 60 000 besökande per år. Det är i det nermaste omöjligt att komma dit.

Sted og landskapsanalyse

Bildet fra 1951 viser Skjærhalden og Tareholmen

Plassering av Urbadet

SKAGERAK - KYSTEN Regionen strekker seg fra svenskegrensen til Hidra i Vest-Agder. Det meste av regionen har liten løsmassedekning med mye nakent, slipt berg, sprekker og klover.

Med få unntak er skjærgården smal, og mye av kyststrekningen er eksponert for vær og vind.

Klimatisk sett er store deler av regionen blant de gunstigste i landet, med høy årsmiddeltemperatur og mange soldager. Flere varmekjære treslag kan opptre skogdannende, bl.a. eik (tidligere med store forekomster), bøk, ask og lind. På skrinne steder, dominerende for regionen, finnes furu og lyngheier, sistnevnte i sterk tilbakegang og i tiltagende grad preget av løvtreoppslag. Gamle kulturmarkstyper er i ferd med å forsvinne. Eftersom bare 7 % av landet er fredet, betyr dette at mesteparten av levestedene for mange artene ligger utenfor verneområdene.

Generelt om Østfoldlandskapet: Østfold er et av landets minste fylker med 18 kommuner. Det dekker et areal på i alt 4 183 km².

I denne delen av landet er landskapet åpent, d.v.s vi har mye himmel og åpne landskap. Vi har rikelig med skjær og holmer, kiler, bukter, leirsletter og bakkedaler. Siste istid la ifra seg et ra og denne ryggformen ser vi i form av skogkledde åser på rad og rekke. Landskapet har en helning på 5 m per kilometer, og dette oppfattes nærmest som flatt til tross for kuller og dalganger. Glomma har det laveste punktet mens Rømskog har det høyeste med sine 336 m.o.h. Langs kysten har vi, særlig på Hvaler, fine furuskoger med spesielt gammel lavfuru i sand. Sprekkedalslandskapet er preget av markerte nord-sørgående rygger.

Hvaler - fakta

Hvaler kommune grenser i nord til Fredrikstad, i nordøst til Sarpsborg og Halden. I øst har kommunen grense til Sverige og Strömstad og i vest til Tjøme.

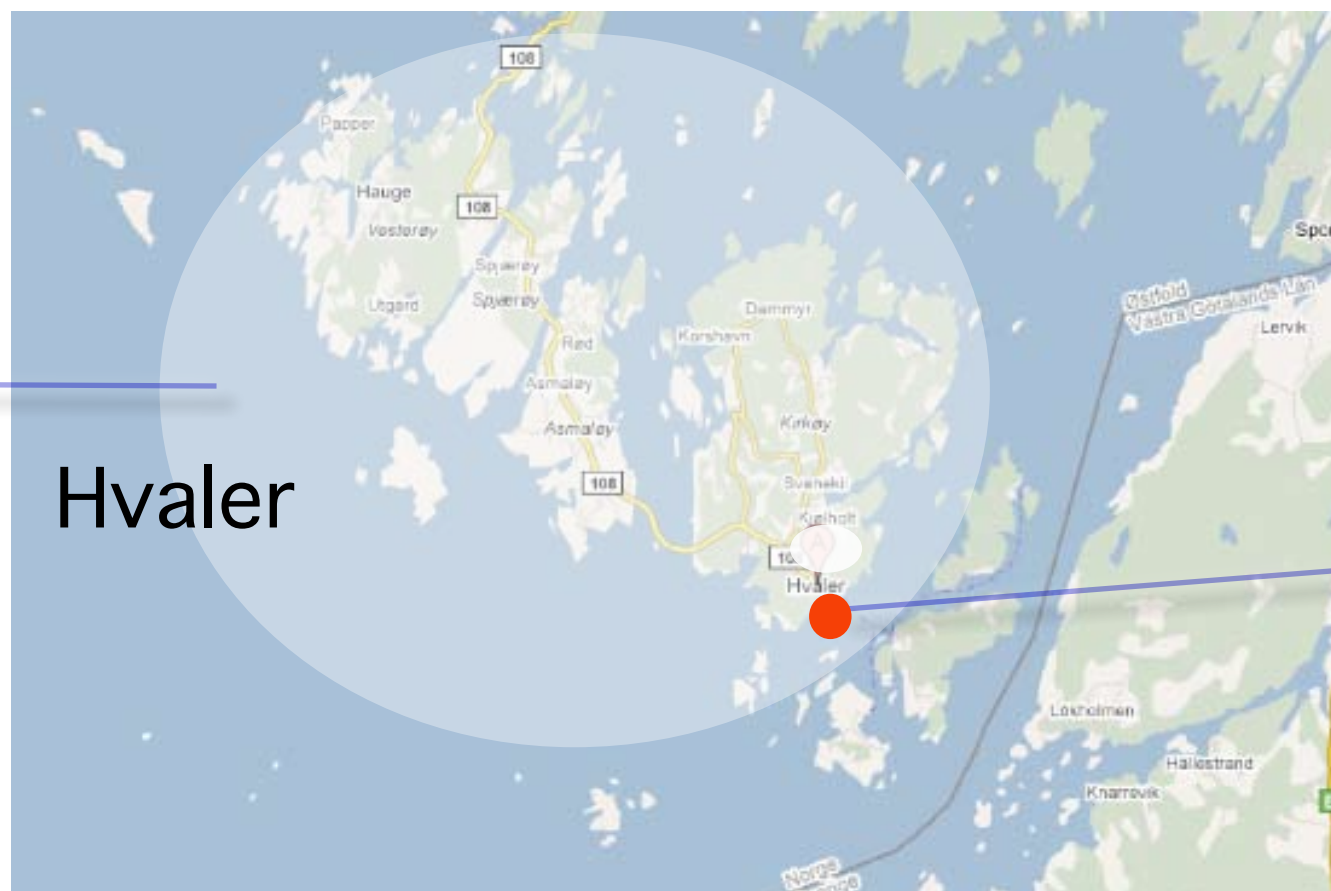
De største øyene regnet fra vest er Vesterøy, Spjærøy, Asmaløy og Kirkøy. Hvaler kommune består av en rekke større og mindre øyer. I alt regnes det utenfor Glommans munninger til rundt 830 øyer. Kommunens samlede landareal er 86 km². 3700 mennesker er registrert som faste bosatte i kommunen. Med 4700 hytter er Hvaler en av landets største hyttekommuner. I sommerhalvåret øker befolkningen til langt over 30 000.

På Kirkøy ligger kommunens administrative sentrum Skjærhalden, med rådhus, kjøpesentra, restauranter og overnattingssteder, varehandel, tjenesteyting og en moderne gjestehavn.

Rutebåter med 19 avganger i døgnet frakter fastboende og feriegjester til Nordre- og Søndre Sandøy, Herføl og Lauer. Lauer har i dag kun fritidsboliger. Det går kontinuerlig bussforbindelse mellom Skjærhalden og Fredrikstad-Oslo.

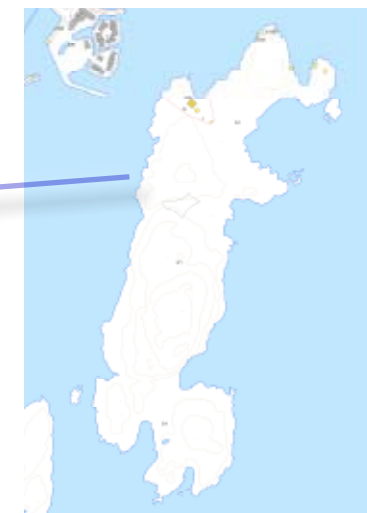
Hydrologisk utmerker Hvalerområdet seg med mye brakkvann i overflatelagene i deler av året. Biologisk er også områdene utenfor Hvaler normale med høy produksjon og gode forhold. Det finnes flere korallrev innenfor området.

Temperaturforholdene er normale for Skagerrak og oksygenforholdene er meget gode. (från Marint miljø og ressurser i Hvaler- området) En dyphavsåre på helt ned til 400 m utenfor Hvaler byr på en av Nordeuropas mest artsrike rev. Her har vi koraller som stammer fra 8000 år tilbake. Denne dyphavsåren er en av anledningene til at vi nå skal skape en nasjonalpark for å beskytte artene omkring ytre Hvaler skjærgård.

Urbadet foreslås plassert på Tareholmen som ligger ca. 100 meter øst fra Skjærhalden. Tareholmen er ca 1 km lang.

Tareholmen

Mark og hav

Det er stor kontrast i berggrunnsmaterialene fra t.ex Røsshue til området utenfor Kirkøy. Tisler, Herføl og Søndre Sandøy utgjøres berggrunnen av Glimmergneis, glimmerskifer, metasandsten og amfibolitt.

Landskapet på Hvaler er preget av et lavt terreng der det høyeste punktet Bankerødkollen, stikker 72 moh. Vi skal imidlertid ikke komme langt utenfor Hvaler før vi finner dype havkløfter ned under 400 m som blir en del av Yttre Hvaler Nasjonal Park.

Jordbruket

De få jordbrukene som består er preget av en overveiende småbruksstruktur der terrengformen tilsier små og flikete dyrkede arealer. Flere steder er jordbruket i sterk tilbakegang, øygårdsbruket er nå helt borte med noen få unntak. Beiting i utmark er sterkt redusert, marka gror til, og på lengre sikt vil mye av det snau preget selv på den «ytterste nøgne ø» forsvinne.

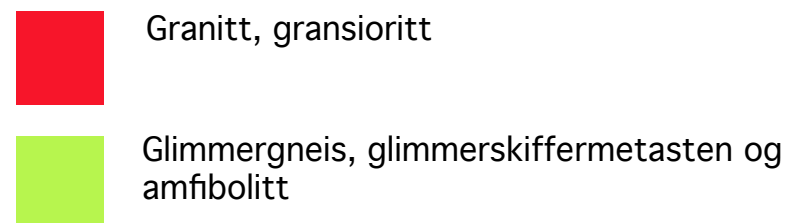
En eksplosjonsartet framvekst preger fritidsbebyggelse og turisme, med store arealkonflikter som følge av privatisering av strandområder, utearealer og bilparkering. Bosettingen i regionen har kontinuitet fra forhistorisk tid. Fornminner fra bronse- og jernalder har til dels strategisk plass i landskapet.

Fisket

Fisket rundt Hvaler betyr mye for innbyggerne. Fisket var historisk sett karakterisert som variert, og grunnet mangelfull redskap ble det, i hvert fall på tidlig 1800-tall, fisket primært til eget bruk. På 1820-tallet bestod fisket av torsk, flyndre, sild, makrell, hummer og østers. Redskapene bestod av krok, va, garn og teiner. Men fisket utviklet seg fra dette årstallet, til også å bli et fiske rettet mot salgsmarkedet i Fredrikstad og Fredrikshald. Fisket ble også etter hvert drevet som binæring i tillegg til jordbruk. Noe av grunnen til at fisket på starten av 1800-tallet kun gikk til eget forbruk, var at våronna ble avholdt samtidig som makrellfisket var på sitt beste. Men utover på 1800-tallet økte andelen av fangstene for salg, og på 1870-tallet var fisket det mest betydningsfulle i hele fylket.

Fisket fikk altså større betydning utover på 1800-tallet, og en større del av befolkningen var derfor knyttet til fiske. Ved folketellingen i 1801 var 15,6% av den voksne mannlige befolkningen fiskere. I 1865 var det 14% fiskere, men det steg til 23% i år 1900. Men betydelig flere utnyttet havets matressurser, og de fleste familier hadde båt.

Bergrundskart

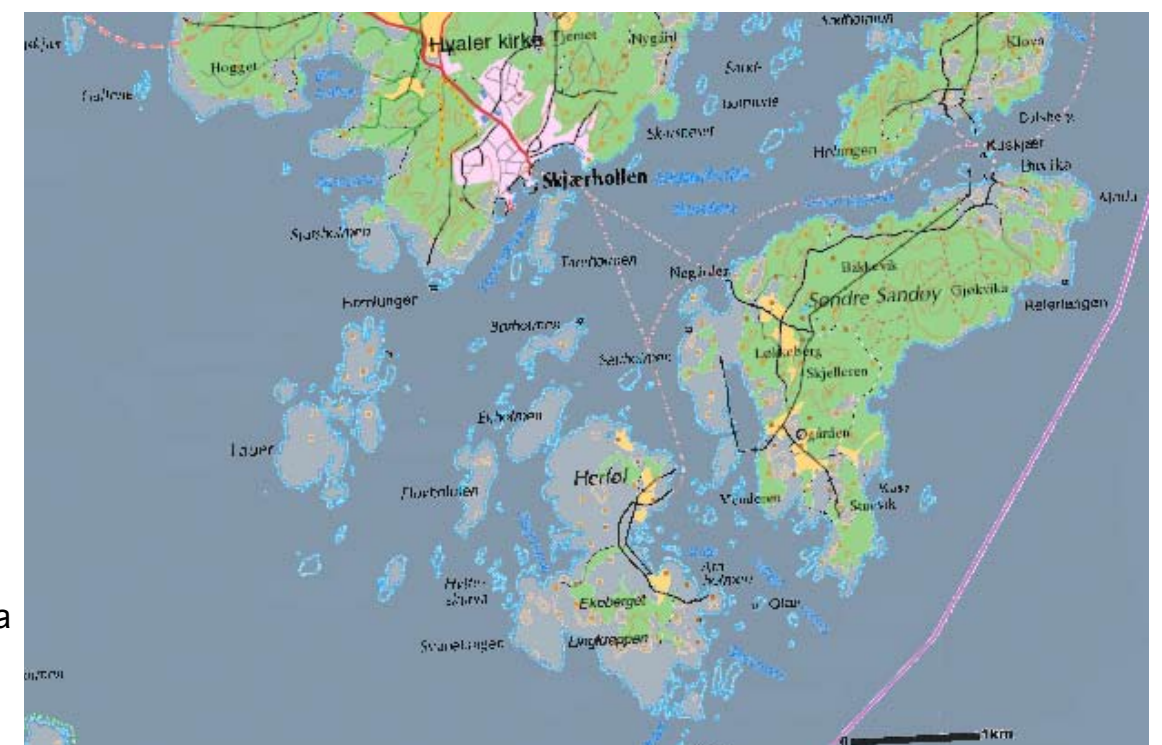
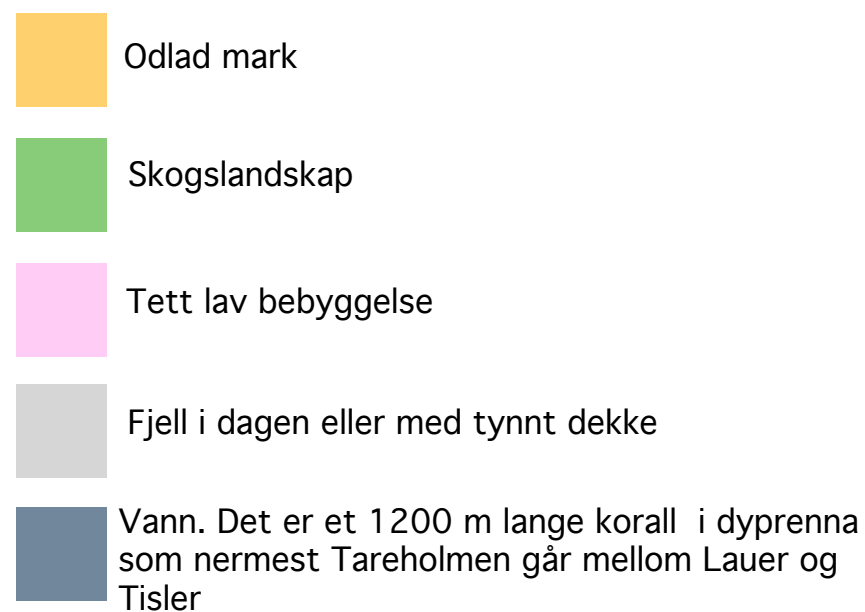
Vi har funnit metamorfosist glimmer gneis på Tareholmen

Forenklet kart over yttre Hvaler

Generelt er området preget av bart fjell med tynt morene dekke, marina strandavsetning. Markdekket i de verneverdige furuskogerne er det vindavsetning.

Arealbruk og Bonitet

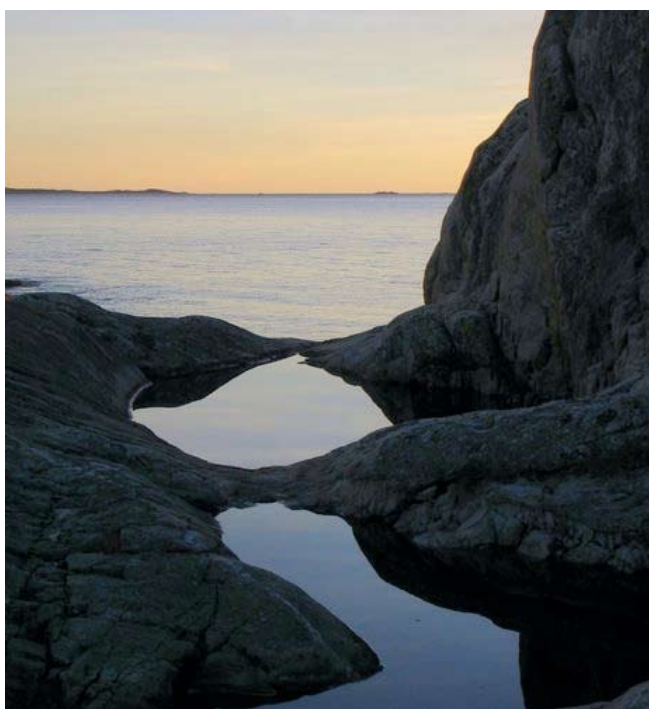

Detaljert kart over yttre Hvaler som viser Bonitet.

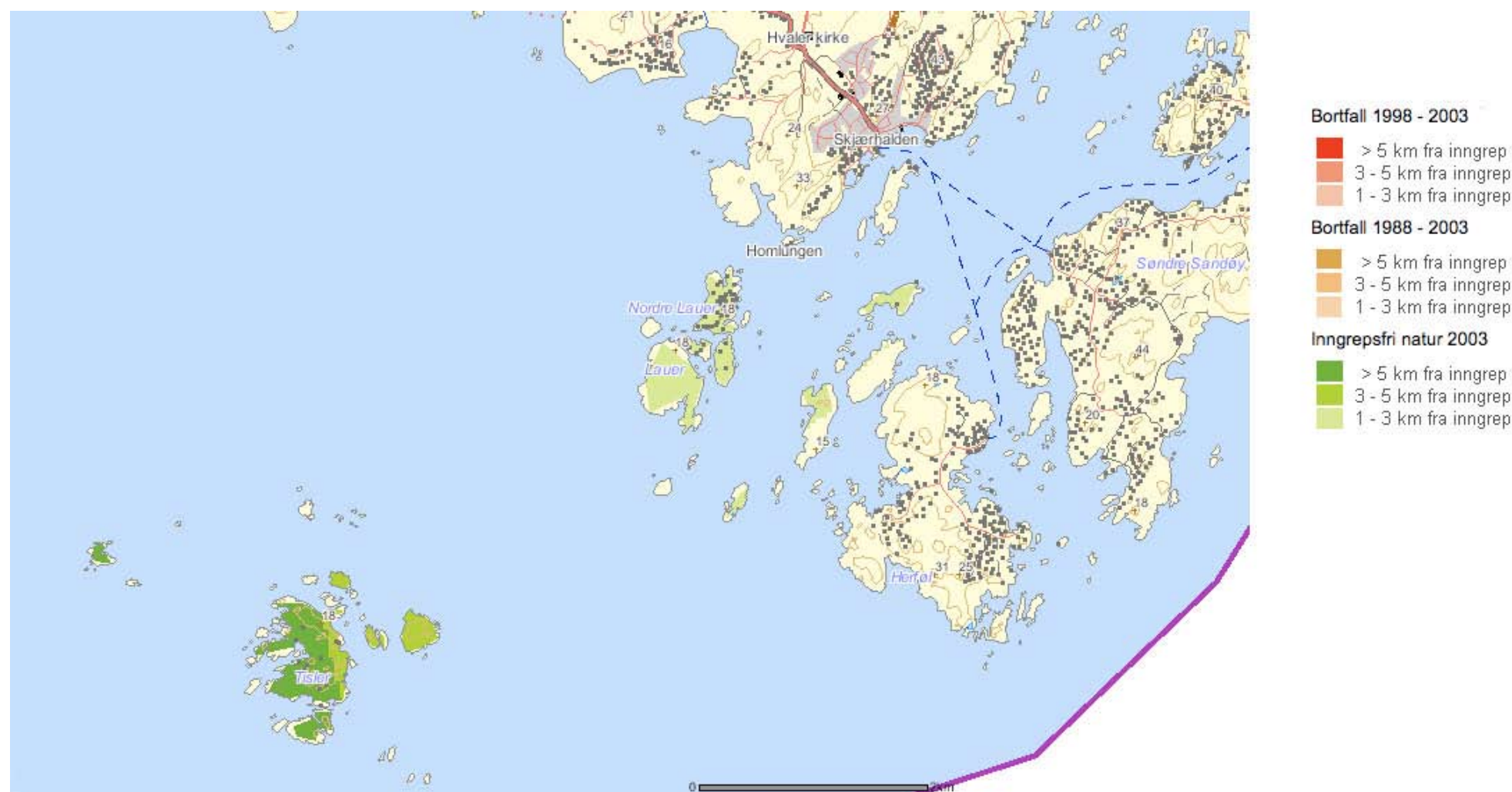
Inngrepsfrie naturområder

Ca. 146 000 kvadratkilometer eller ca. 45 prosent av Norges areal (unntatt Svalbard og Jan Mayen) var per januar 2003 definert som inngrepsfritt. På grunn av utbygginger av ulike slag, fikk vi ca. 640 færre kvadratkilometer inngrepsfrie områder i perioden fra 1998 til 2003. Store deler av de inngrepsfrie naturområdene er høyfjell, breområder og uproduktiv mark. På Hvaler finnes noen av disse områder kvar og utgør sør Norges eneset 5 % inngrepsfrie naturområde.

En stor tilgang naturområdet kring Tareholmen har er de inngrepps fire områdene. Disse blir mer og mer viktige for våres naturarv. Med varsomt bruk av disse er de også en stor tillgang for turismen i området.

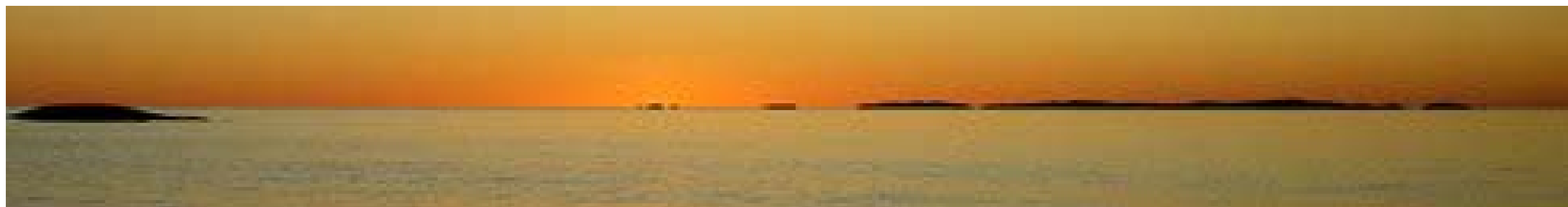

Jettegrytor på Herføl

En kommune med stor variasjon av naturtyper, og med et rikt dyre- og planteliv, er i besittelse av store verdier fra naturen side. Tar man vare på natu r e n s mangfold, tar man også vare på innbyggernes naturbetingete livskvaliteter.

Inngrepsfrie naturområder er områder som ligger en kilometer eller mer (i luftlinje) fra tyngre tekniske inngrep. Inngrepsfrie naturområder er inndelt i soner basert på avstand til nærmeste inngrep.

Østfold og granitten

Universet oppstod i det store BIG BANG for 14 -15 milliarder år siden. Det finnes ingen synlige spor av de første 200 - 300 millioner år.

Jordskorpen er kun 4,4 milliarder år gammel. Gjennom mange istider, plateforskyvninger og omdannelser av bergarter kommer vi til slutt frem til oldtiden Proterozoikum (for 2 milliarder år siden) med den senere delen som kalles Prekambrium der vi finner de bergartene vi har i Østfold (1700- 900 millioner år siden). De stammer fra den gotiske og svekonorvegiske fjellkjedefoldingen.

Den svekonorvegiske fjellkjedefoldingen

Fjellkjedebeltet er minst 500 kilometer bredt og utviklet seg gjennom lang tid fra 1130 til 970 millioner år siden. Fjellkjeden utviklet seg ved platekollisjoner vest for det fennoskandinaviske skjoldet, slik det var blitt formet etter den gotiske fjellkjededannelsen. Skorpeblokkene i Sør-Norge forskjøv seg sidelengs under fjellkjedebevegelsen og klistret seg på blokker av dominerende gotisk opphav langs den vestlige kanten av det fennoskandinaviske skjoldet. Den svekonorvegiske fjellkjeden var trolig del av et større, sammenhengende fjellsystem som strakte seg gjennom deler av Grønland og inn i Nord-Amerika, der fjellkjedebeltet kalles grenvillefjellene.

Den siste istid var for ca 20 000 år siden da isen var som tykke.

Da isbreene var på sitt største under forrige istid hadde den veldige innlandsisen sin vestgrense på Andøya. Sørover strakk isdekket seg 1500 kilometer ned til Hamburg, nordover helt til Polhavet, mens østgrensen lå langt inne i Russland. Den enorme, opp til 3000 meter tykke ismassen, dekket både land og hav. Isen bandt så mye vann at verdenshavene sto 120-130 meter lavere enn i dag. Isen presset, på grunn av tyngden, jordskorpen ned i mantelen. Når isen smeltet, begynte landet å stige igjen. På grunn av at jordmantelen har høy viskositet tar denne prosessen tusenvis av år, og landet stiger fremdeles.

En dypbergart

Granitt er den mest utbredte typen magmatisk dypbergart (størkningsbergart) i Norge. Med ”magmatisk” menes at matrela har sunket ned i mantelen og kommet opp i form av magma. Mineralene ble krystallisert etter en lang tids avkjøling, og vi kan se dem i granitten med det blotte øye idag. De skulle med tiden samle seg sammen i rene mineraler. De inneholder mer enn 20 prosent kvarts. I tillegg er alkalifeltspat, plagioklas og glimmer vanlige mineraler. Fargen varierer fra grå til rødlig, og granittene kan være finkornet eller grovkornet. Den har en tetthet på 1,74 - 2,80 gj. 2,64. En spesiell egenskap ved granitt er at den har gode spalteeenskaper, og lar seg ganske lett dele i tre retninger, den er anisotrop.

Hogget og Rødshue på Kirkøy

Den yngste granitten er Hoggetgranitten, som ligger på den sydlige delen av Kirkøy. Stedsnavnet Hogget kan muligens komme herfra.

Innenfor alle deler av Iddefjordsgranitten har det vært natursteinbrudd, men naturlig nok er de fleste bruddene lokalisert nær sjøen.

Rødshue er sterkt preget av stenhoggertida (1900-1930) i dette aktuelle området. Langs store deler av kysten vår har vi stenbrudd. På begynnelsen av 1900-tallet så man ikke at landskapet skulle vernes for estetikkenes skyld. De inngrep som stenhoggeriet representerte, ser vi mange steder i Østfold. Rundt Rødshue er levningene av såkalt skrapsten i kulturlandskapssammenheng ikke av de mest interessante. Området er ikke klassifisert som verneverdig gjennom stenindustrien. I begynnelsen av 1880-årene ble mange brudd startet ved Iddefjorden, først på norsk – og i 1883 også på svensk side. I 1895 startet bruddet på Hvalerøyene. 1910-1914 var toppårene for firmaet Beer for produksjon og eksport. I toppåret 1913 var det ca. 2.000 mann beskjeftiget og man skipet ut totalt 127.000 tonn. Ved Hogget på den sydlige del av Kirkøy er det et spesielt stort bruddområde like i sjøkanten. Dette var i drift rundt 1900 og drev utelukkende med gates-tenproduksjon. Den første eksporten gikk til Danmark, men straks ble England og senere Tyskland det største markedet. I 1909 la tyskerne en beskyttelsestoll på granitt, men norske og svenske eksportører allierte seg og fant nye markeder som Cuba, Mexico, Brasil og Argentina. Beer hadde store andeler i denne eksporten og var til tider verdens største eksportør av gate- og kantsten o.l.

Bildene er tatt ved Mærrapanna på Onsøy

Bildene er tatt på Rødshue og Kirkøy

Iddefjordgranitten er en lys grå granitt som forekommer i deler av Østfold og Sørvest-Sverige (også kalt østfoldgranitt og bohusgranitt).

Sammen med mange andre granitter utgjør den en forholdsvis ung del av grunnfjellet - dannet ved størkning av smelter som trengte opp i jordskorpen for omkring 925 millioner år siden. Dette skjedde ved avslutningen av den svekonorvegiske fjellkjedefoldingen.

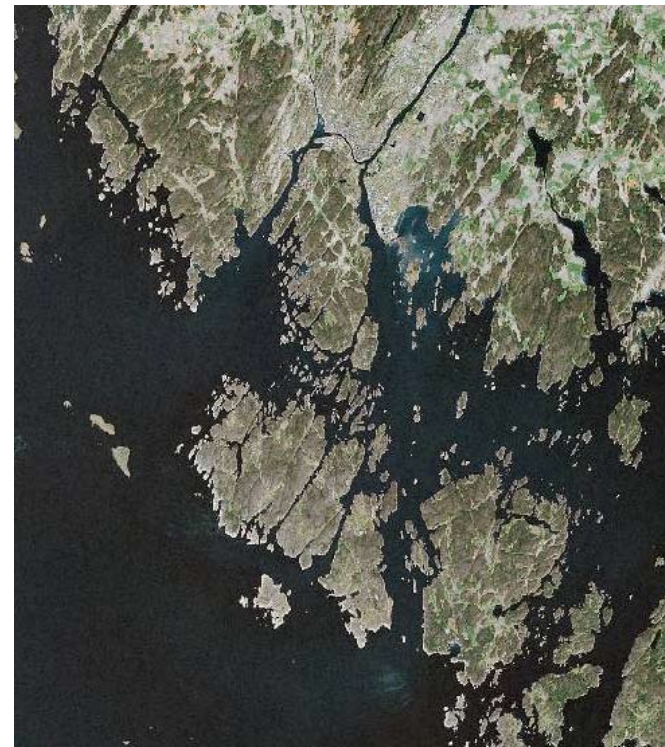
Iddefjordgranitten har vært mye benyttet som bygningssten, kantstein og brostein. Mange av skulpturene i Vigelandsparken er utformet i denne granitten.

Langstrakte senkninger på land og i vann

Sprekkdaler og fjellknatter er to landformer som supplerer hverandre. Sprekkdaler er oftest en rettlinjert dal med en flat dalbunn. Bredden på dalbunnen varierer fra noen hundre meter ned til en ti - tyve meter. Dalbunnens flatekarakter skyldes løsmassene, som for det meste er leire, men noen steder fyller sand opp dalen. En bekk kan ha skåret seg litt ned i løsmassene i dalbunnen. Langs kanten av dalbunnen kan sand, grus og sten danne en slak skråning opp mot fjellet i dalsiden. Dalsidene er satt sammen av fjellpartier, fra loddrette fjellvegger til mer eller mindre bratte bergflater. Der innlandsisen har beveget seg parallelt med dalen, er fjellet glattslipt. Har breen beveget seg på tvers av dalen, er breveggen som ligger i le for brebevegelsen, oppstykket i blokker, ofte med loddrette vegger eller flater.

De bratte dalsidene utgjør begrensingen av fjellknattene. Foruten de mer eller mindre bratte bergveggene består dalsidene av en ujevn bergoverflate der rundsva i forskjellige størrelser og grunne drag, senkninger eller sprekker mellom rundsvaene utgjør fjellknattens topper. Sprekkdannelse er utformet etter svakhetssonen i berggrunnen og danner et bestemt mønster i terrenget avhengig av berggrunnen i området. Kartet til venstre viser at sprekkdannelse på fjellknattene er dominerende i Ytre Østfold fra Onsøy over Rolvsøy til Borge og Skjeberg.

Fra Klemsdal T. 2002 Landformer i Østfold. Natur i Østfold 21(1/2): 7-31.

Flyfoto over Fredrikstad - Hvaler som tydelig viser sprekkdannelsen i landskapet. Utsnittet er det samme som i tegningen ovenfor.

Landformer i ytre Østfold

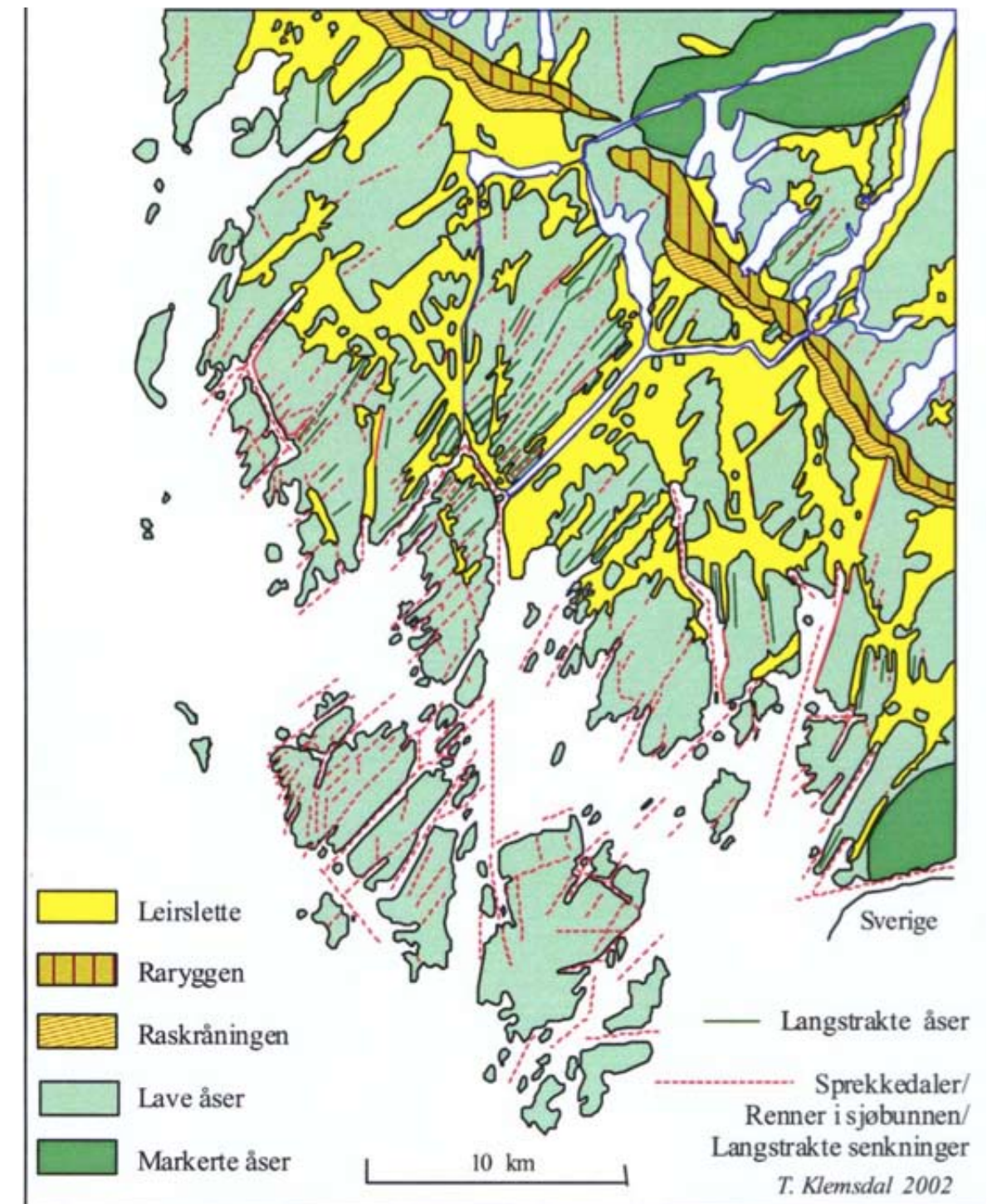
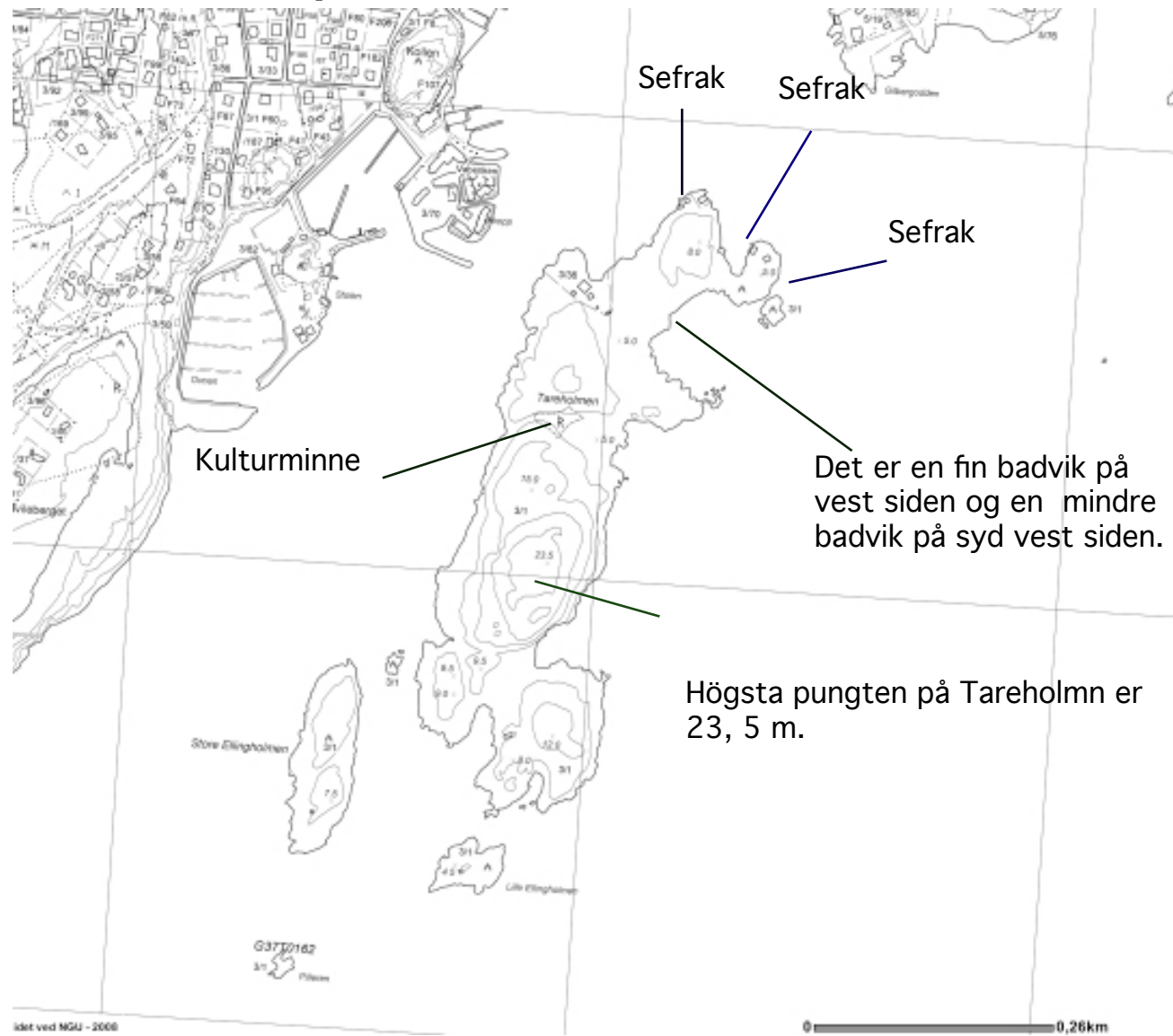

Fig. 3. Landformene i Ytre Østfold fra utløpet av Iddefjorden i sør til Kurefjorden i nord.

Fra Klemsdal T. 2002 Landformer i Østfold. Natur i Østfold 21(1/2): 7-31.

Urbadet på Tareholmen

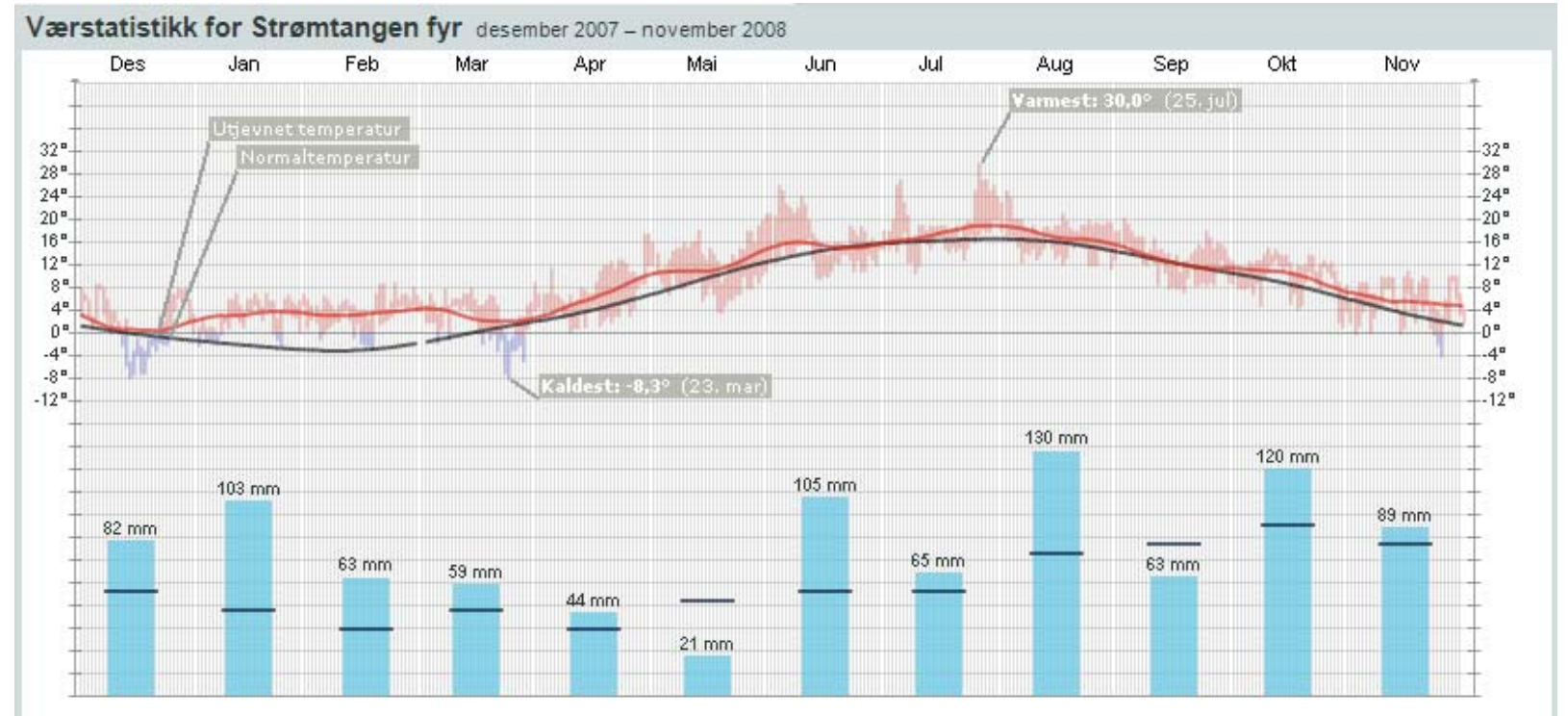

Det er per idag ett fastboende hushold på Tareholmen. Det er flere små hus og fiskevær fra tidlig ved århundreskiftet. Det finnes et kulturminne av en bosetning fra bronsealder (1800 - 500 f. Kr) eller eldre jernalder (500 f. kr - 550 e. Kr). Dette er imidlertid ikke bevist ennå.

Terrenget er ulendt og det er mye barmark i kombinasjon med furu og gran. Det er kraftige sprekker i fjellet som ellers går igjen i sjøen og i innlandet. Tareholmen er ca 50 dda stor og ca 1 km lang. På kommunens kart er området regulert til friluftsområde. Det er ikke merket som et statlig sikret friluftsområde, men det er viktig at området ikke privatiseres.

Tareholmen er lite besøkt vinterstid per idag, men med Urbadet kan allmennheten få tilgang i strandsonen sommer som vinter.

Stora delar av Tareholmen eies idag av Opplysningsfondet.

Gjennomsnittlig nedbør på Hvaler er 736 mm pr år.

-Jag trivs bäst i öppna landskap

Et landskap defineres som et område hvis særpreg er et resultat av påvirkningen fra og samspillet mellom naturlige og/eller menneskelige faktorer. Natur er ikke et statisk objekt, men er tvert imot i evig forandring.

Horisonten

Horisonten (fra gresk orizein: å begrense) er linjen som skiller jorden fra himmelen. Mer presist er det linjen som deler alle retninger du kan se i inn i to kategorier, det som er på jorden og det som ikke er det.

Når man er på et skip på havet er den sanne horisonten helt tydelig. Historisk sett har avstanden til den synlige horisonten vært svært viktig, da den representerte den maksimale avstanden for kommunikasjon før utviklingen av radio og telegraf. Avstanden i kilometer til horisonten på jorden er omtrent $d = \sqrt{13h}$, hvor h er øynenes høyde over bakken i meter.

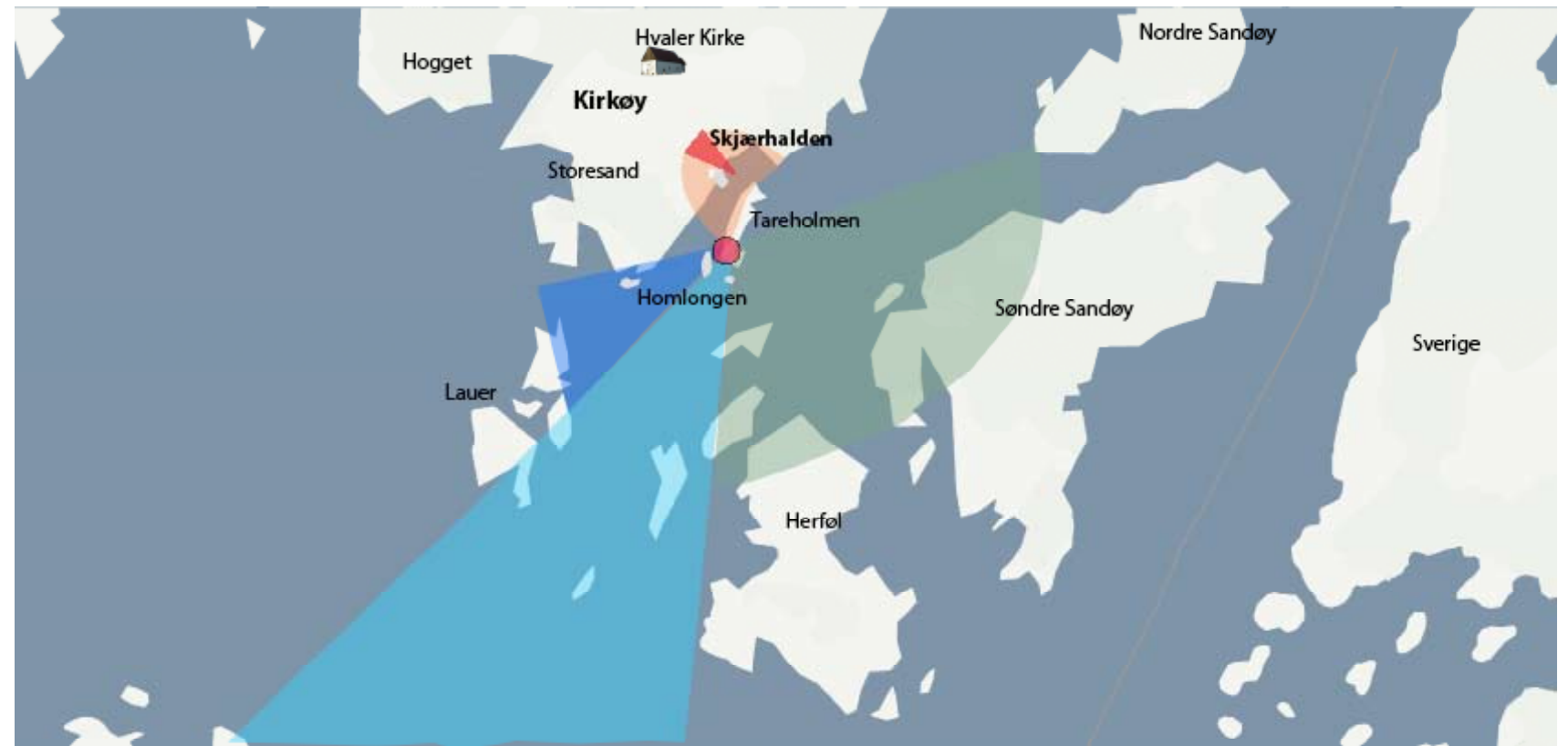
Eksempler: Står du på bakken med øyehøyde $h = 1.70$ m vil horisonten være 4.7 km unna.

Står du i et tårn på 100 m vil horisonten være 36 km unna.

Å se horisonten er en faktisk fysisk ting, mens uttrykket også innebærer den psykiske tilstanden hos hver enkelt, metaforisk sett.

Å se horisonten i vann har dessuten en tilleggsverdi i det at vannet speiler himmelen. Man får både vann og hav, jord og himmel i et blikk.

- Å sitte og stirre rett ut, mot horisonten, er å se seg selv inn i sjelen. Når dessuten månen speiler seg i vannet innhyles vi i det store perspektivet.

- Området er preget av ryggdekning av bebyggelse. Man møter kaikanten og blikket går til båter og skjær. Det er lite åpent og litt kaotisk.
- Hvor enn man ser er det frodige skjær og bebyggelse. Her ser vi ferga som har sin faste rute til Nordre og Søndre Sandøy.
- Det åpne området starter i den mørk blå markeringen. Det er vakkert og vi ser Homlongen fyr. Det er bart fjell som er vakkert og sjærgården åpner seg her.
- Dette er den optimala synen av landskapet kring Hvaler, vi ser langt og perspektivet tegner sig fint med små obebodda holmer og skjær. Her er vi horisonten

Bildet er tatt i november 2008 fra sydsiden av Tareholmen utenfor Hvaler. Den lys blå markeringen i diagrammet

Utvikling og viten.

For 4000-5000 år siden var havnivået ca 50 meter høyere i dag. Klimaperioden kalles atlantisk tid, dvs. klimaet var fuktig og varmt. Årets varmeste måned hadde en gjennomsnittstemperatur som var 2 grader høyere enn i dag. Landet var dekket av furuskog, som etter hvert gikk over til eikeblandingsskog med svartor, alm og lind. Bergfletten, dvs vill eføy, hang som lianer på trærne. Av dyr som levde i området, kan nevnes ulv, bjørn, rev, gaupe, hare, ekorn, bever, mår og røyskatt , samt elg, hjort og villsvin.

I løpet av siste halvdel av yngre steinalder ble det gradvis kjøligere, men også betydelig tørrere. I jernalderen ble somrene fuktigere og vintrene snørικere, og vi fikk en lavere middeltemperatur. Etter hvert ble det dannet isbreer i høyfjellet slik vi kjenner dem i dag. Klimaendringene førte med seg at i Østfold ble varmekjære lauvtrær erstattet av bjørk og furu. Det siste treslaget som innvandret, var grantreet.

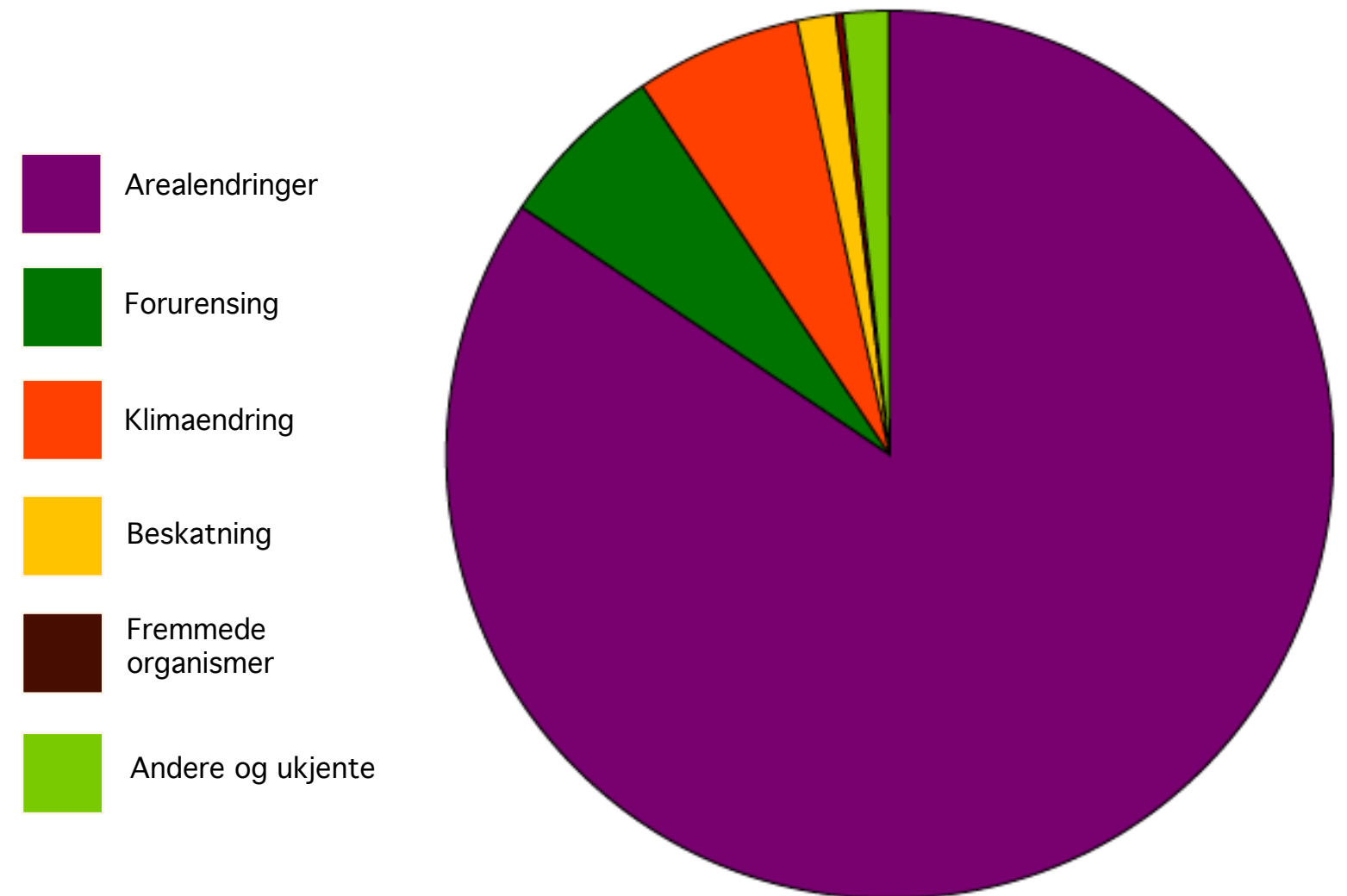
Vi prater om og med naturen.

Med utgangspunkt i allemansretten definerer vi begrepet friluftsliv. Aspekter ved vurdering av potensielle friluftslivsområder er blant annet: Tilgjengelighet, belastning på naturområder, egnethet, funksjon, opplevelseskvaliteter, kunnskap-og symbolverdi, utstrekning og grad av inngrep. Hvaler er ikke bare hytte tomter. Gennem et komuntalt ansvar fungerer arealplanleggingen som en av kommunerens viktigste påvirkningsorgan på vår natur og dermed biologisk mangfold.

Vårt land forandrer seg fort og viten kring hva konsekvenser dette fører til er ikke alltid til stede eller ens eksisterende. Når man spør folk hva de opplever som mest tiltrekkende med naturen er det stillhet 2/3 svarer. 68 % opplever motoreisert lyd som forstyrrende. Møte med naturen oppleves som foreldande og gir høy livskvalitet. Till tross for at det er friluftsområder som folk flest ønsker i sin nære omgivelser så er dette ikke områder som prioriteres.

Engagemang får man gjennom viten og oplevelser. Kunnskap og intresse, kan vi gjennom et engagemang med Urdadet vekke interesse for naturvern? Vi ska försøke vise til en vernplan og samtidig vise hvordan man kan bruke et område i samråd med naturen sprimisser.

En av de kontroverielle forslagen vi har til Urdadet går på infrastruktur. Man tar bussen eller offentlig kommunikasjons båt il badet. Om man segler finnes det gjesthamn i Skjærhalden. Fylkesmannen utarbeider en vernplan for området. Vi ønsker å utveckle Urdadet i samråd med vernplanen for nasjonalparken.

Påvirkningsfaktorer på arealressurser.

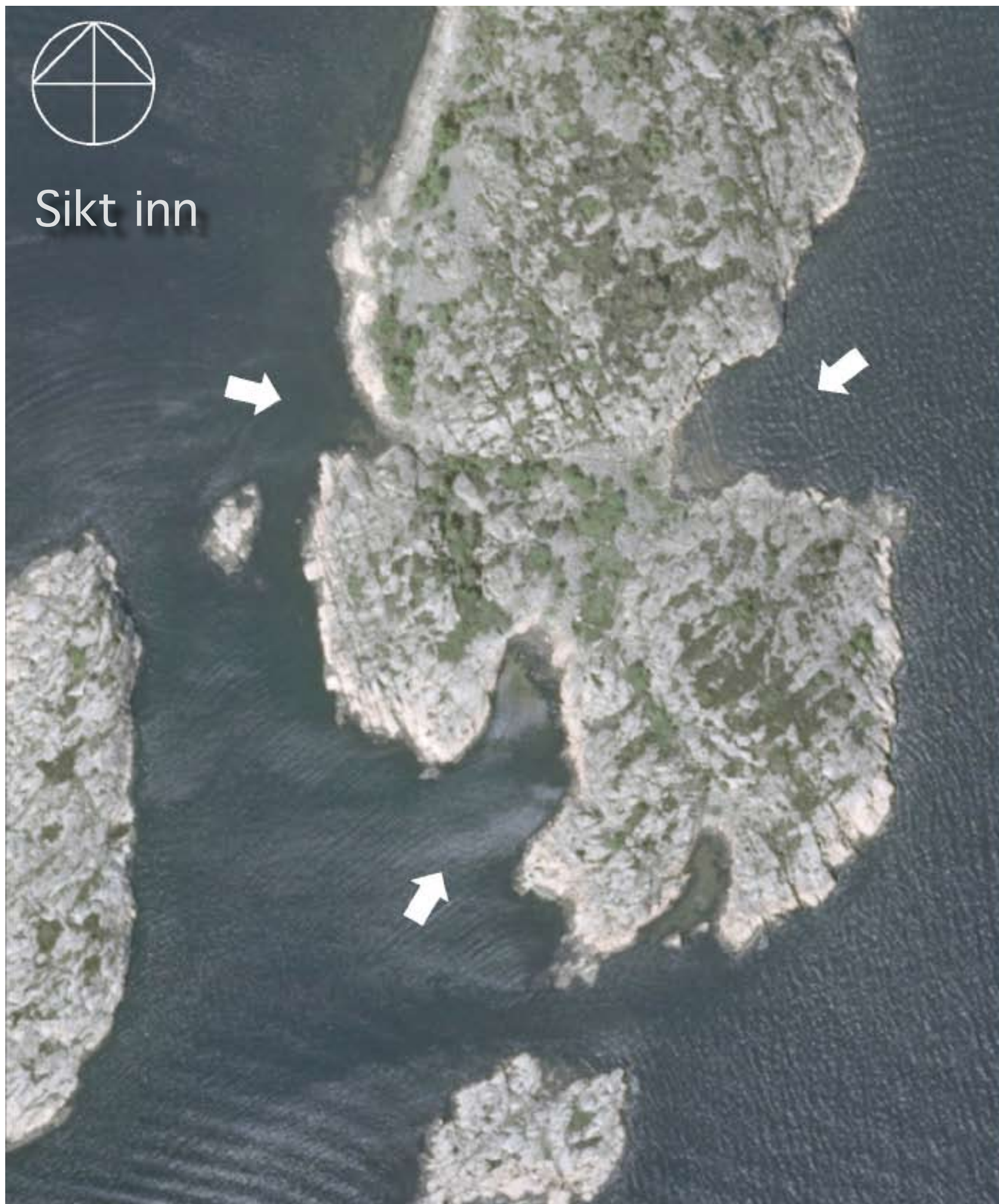
Arealendringer viktigste påvirkning

I dag er endret bruk av naturområder den største trusselen mot plante- og dyrelivet. Utbygging av veier og hytter og produksjon av elektrisitet påvirker naturen. Gjengroing av kulturlandskap truer mange arter. Klimaendringene vil føre til at levesteder endres og at nye arter etablerer seg. I sørlige deler av landet er vannforsuring fortsatt et problem for fisk og andre organismer i vann.

De siste 100 – 150 årene har menneskene påvirket den norske naturen sterkt. Lokale særtrekk i natur og dyreliv har blitt utvisket, og arter har blitt utryddet. Nesten 4000 arter er på den norske rødlista, og halvparten av disse er utrydningstruet. Noen fremmede arter etablerer seg og gjør skade. Samtidig har noen arter vist gledelig framgang - ett eksempel er havørn. Norge har som nasjonalt mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen år 2010.

Sikt inn

Sprekkdannelse

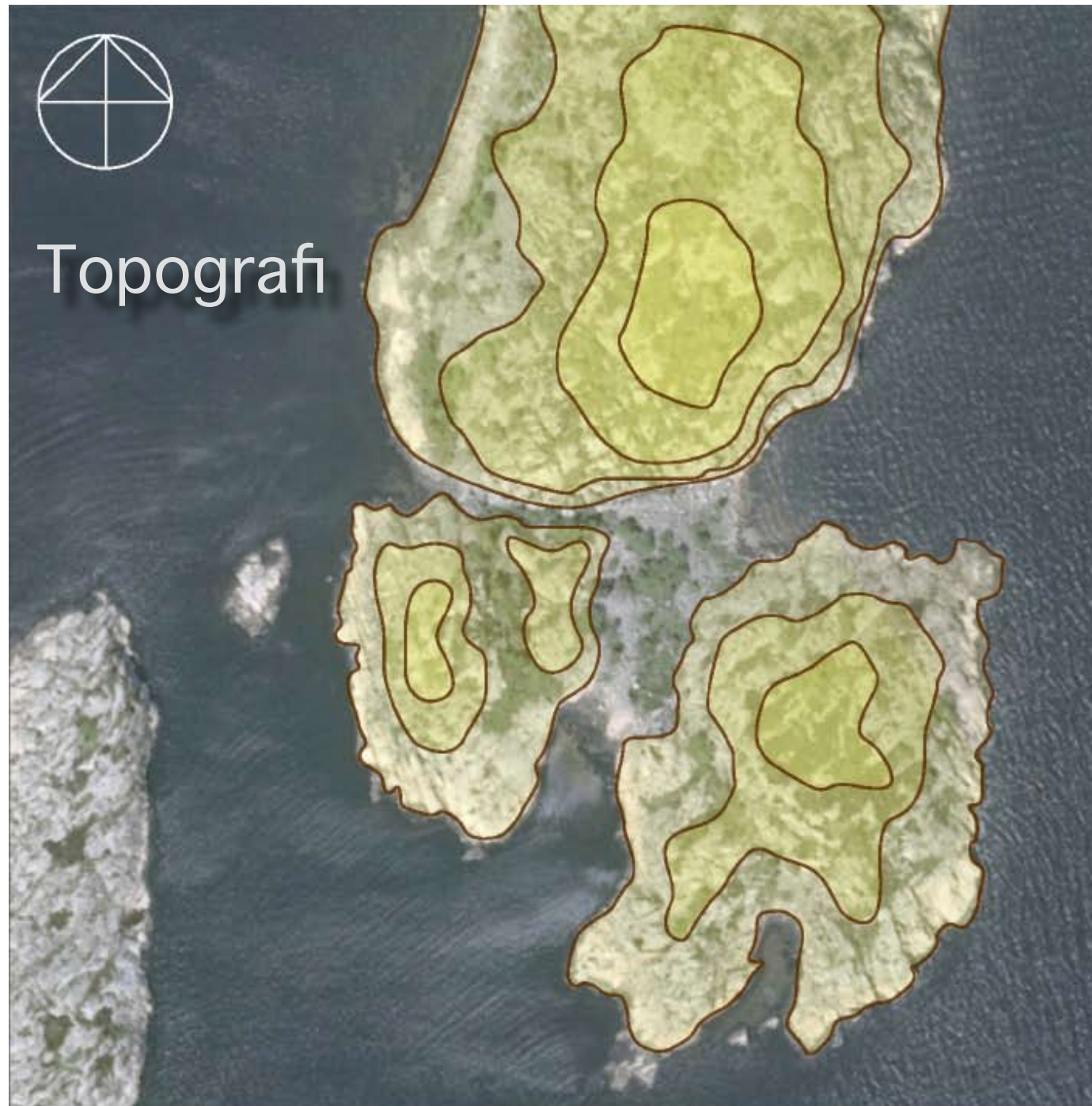

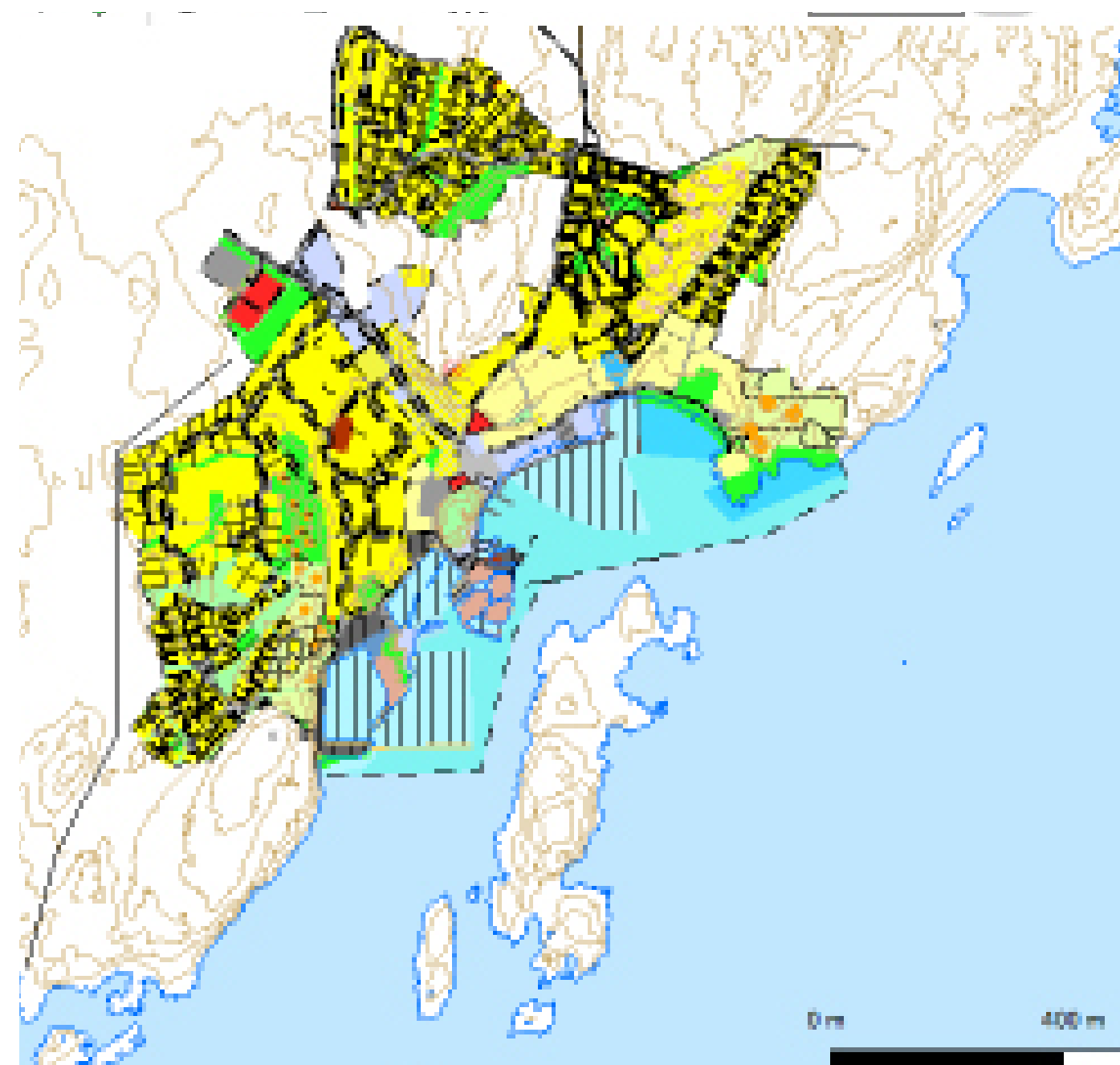

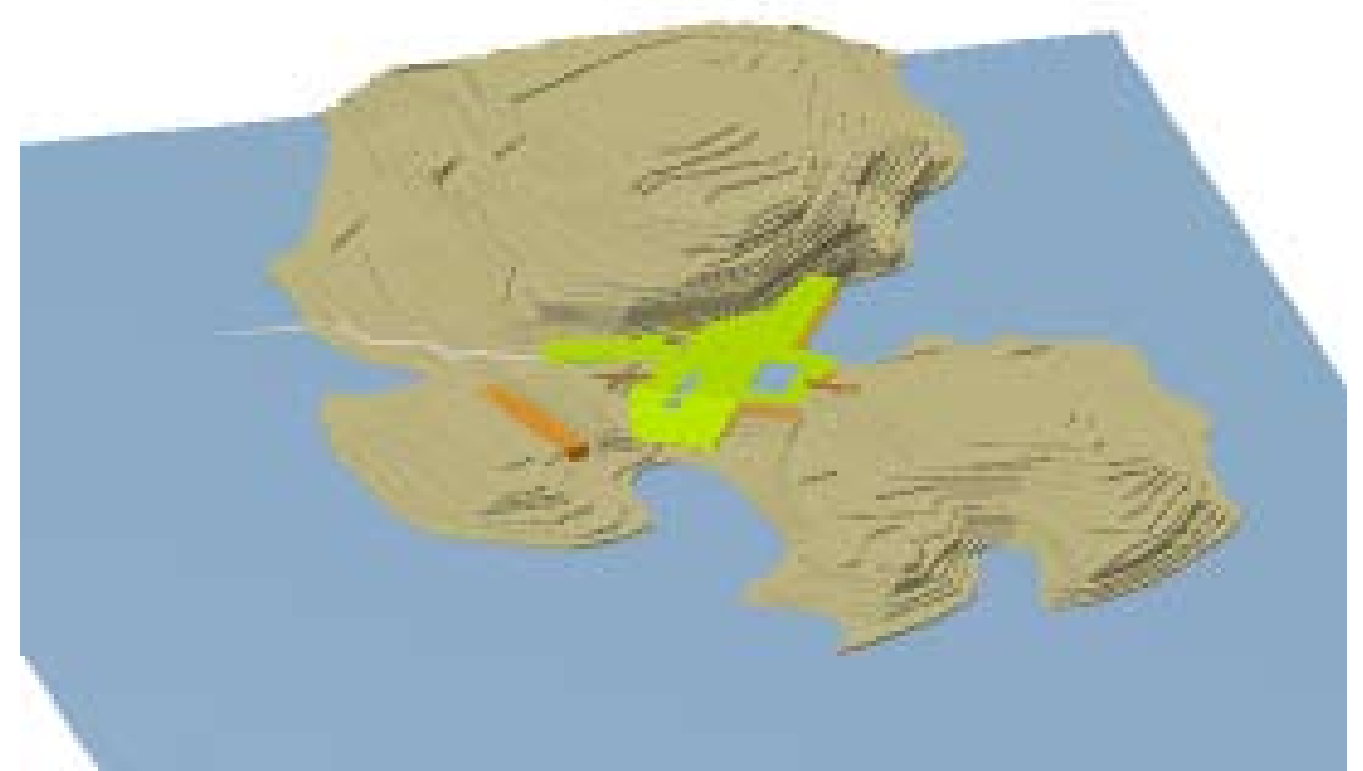
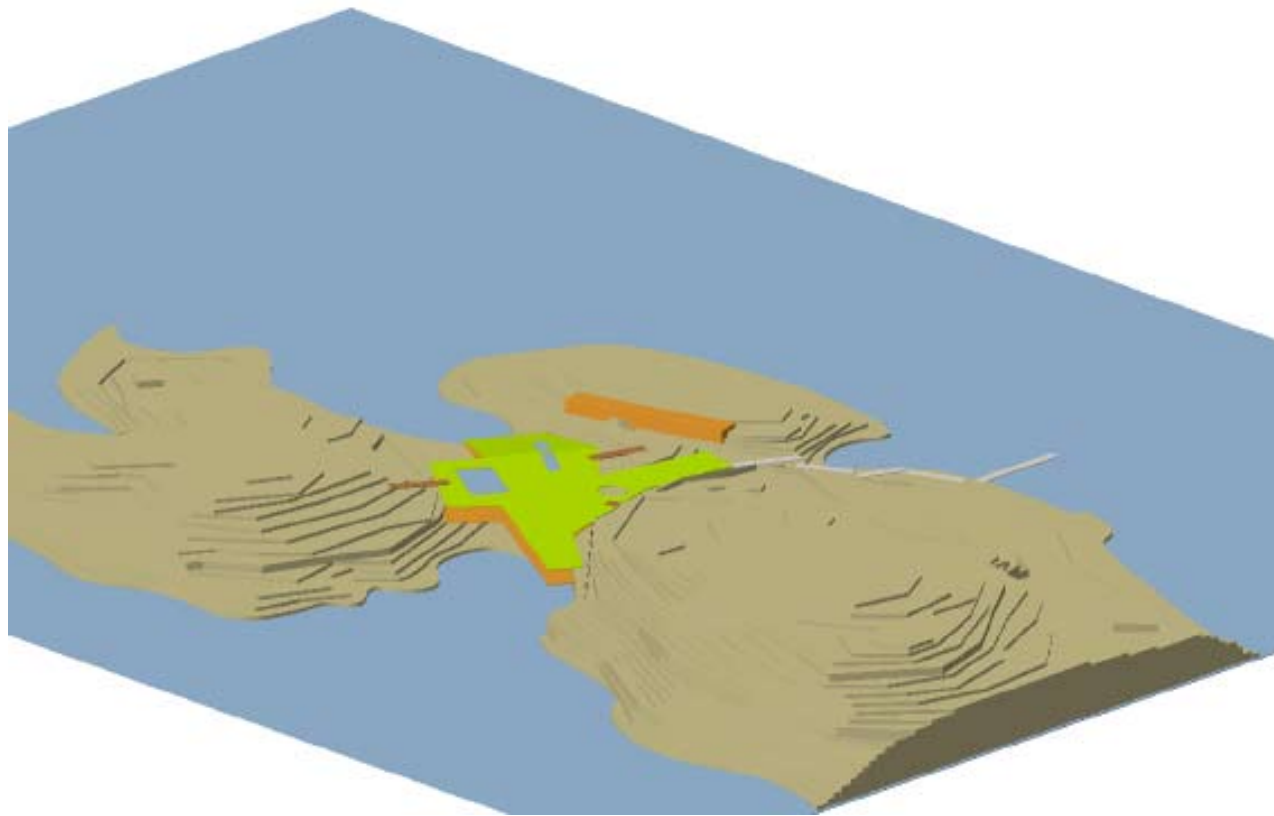
“Urbadet” Konsept Helena von Bergen i samarbeid med Griff Arkitektur As 2008 Text bearbeidelse Kjell Jørgen Holbye

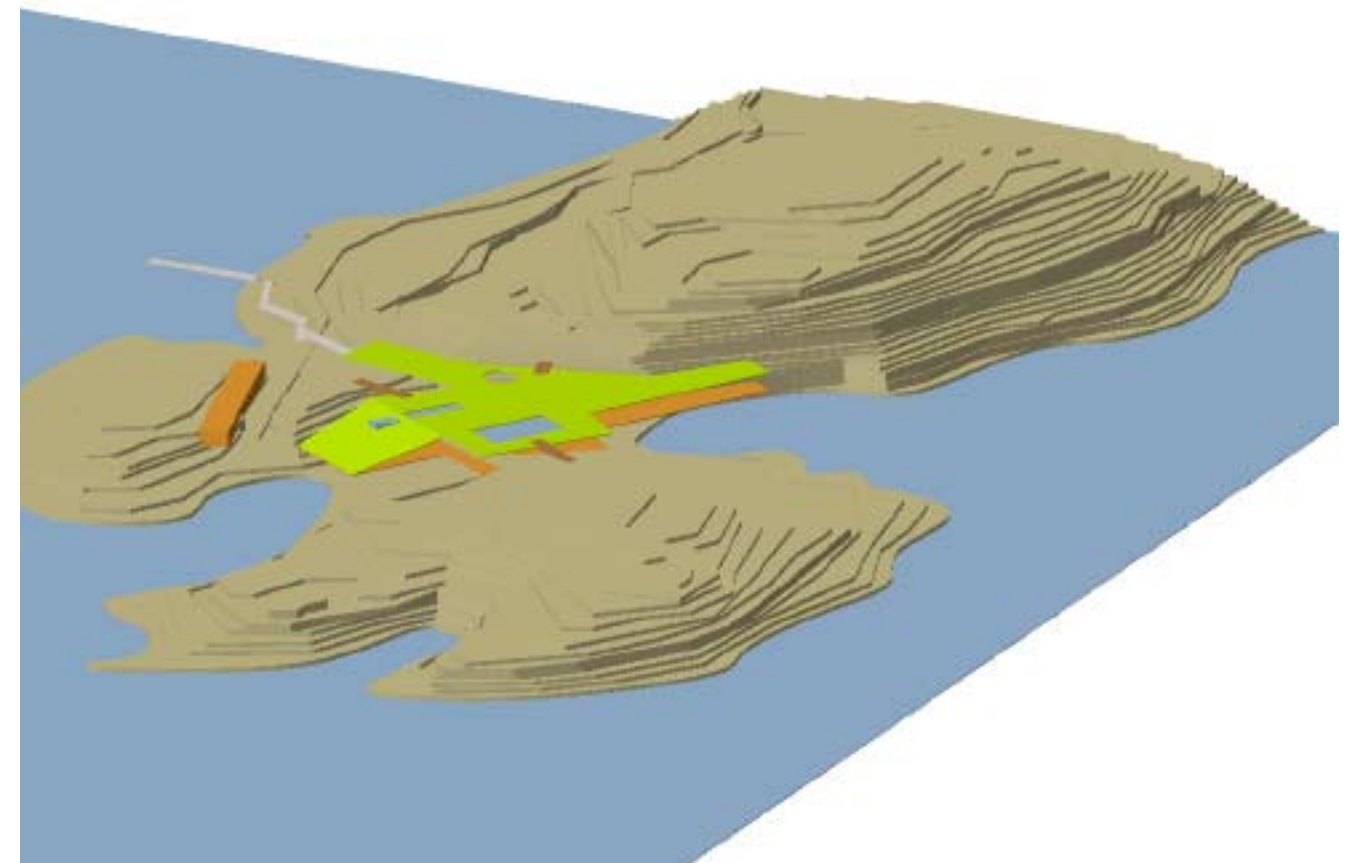
Topografi

Arbeidsmetode

Rombeskrivelse

Adkomsten til badet

En vandring gjennom rom

Generelt

Hele Urbadet er oppbygd av 72% våtrom. I hovedsak er rommene lagt opp slik at man ledes gjennom badet. Det er fem ulike hovedavdelinger som møter de fire klassiske elementene. Disse starter med barndommen og avsluttes med alderdommen. Se diagram.

Alle rom med "fortellende" innhold til livet, står i et dualistisk forhold til hverandre.

Man finner alltid motsatsen som er nødvendig for balansen.

Alle sifre og lengder i badet henger sammen med et tall som på en eller annen måte henger sammen med grunnkonseptet. Dette tallet er relatert til mennesket, livet og tiden.

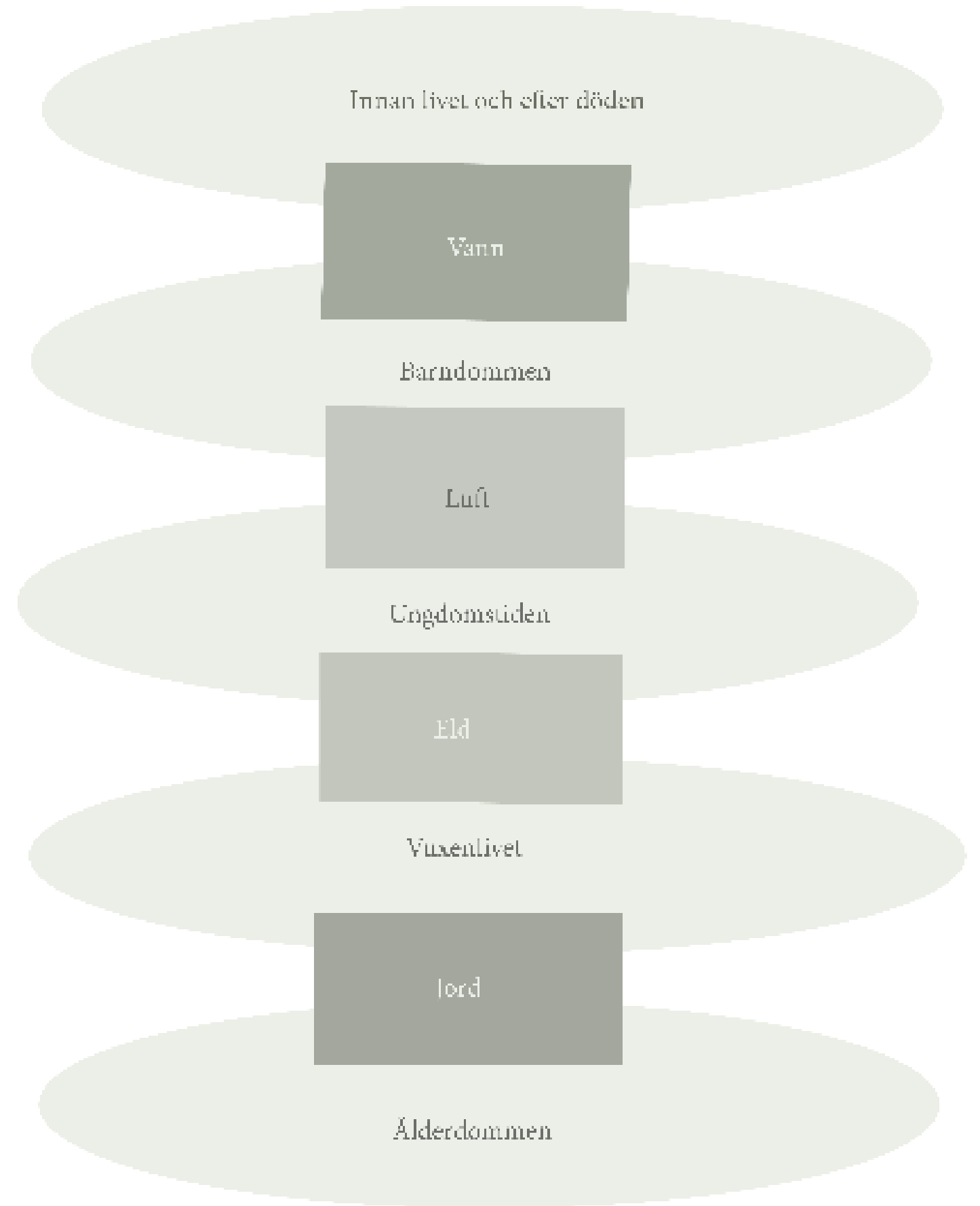
I denne delen har jeg ikke tatt med de gangene og arealene som finnes rundt de ulike rommene, men som ikke er med i fortellingen / livsreisen.

Man kan ikke ta med seg personlige saker inn i badet, som for eksempel vesker, telefoner, bøker, mat. etc.

Det er en gjennomgående sprekk / åpning på 80 cm, som en "klove" gjennom hel bygningen. Denne slipper inn lys fra taket der det er nødvendig. Den er liksom en gjennomsiktig sprekk, et mellomrom som har delt bygningen. Sprekken følger den naturlige vinklingen i de sprekkene som er typiske for området. Det som blir spesielt, er at man kan se og gå gjennom hele bygningskroppen gjennom denne sprekken. Rommene er lagt opp som en vandring. "Sprekken" fungerer som en snarvei for de som har vært her før.

Informasjon

Det er viktig å tenke på informasjonen til de badende. Man starter i trappen i bare badedrakt. Håndklær finnes inne i badet. Inne i "voksenfasen" finnes informasjon og personale. Man kan ta en guidet tur i badet med forklaring om man ønsker det. På denne guidete turen får man også informasjon om Hvaler nasjonalpark.

Rumen og elemeten

Man ankommer Urbadet med båt.
Det finns to mulige entrealternativer.

Entre A; Denne er i toppen av bygningen for de som kan gå i trapp. Stien til inngangen følger fjellsiden oppover med en rampe / trapp. Entreen ligger på toppen av bygningen på ca 23,5 meters høyde over havet.

Entre B; Den går rett fram og er universelt utformet. Rullestol-brukere har mulighet til å komme opp til resepsjonen og ned til badet via heis. Denne inngangen vil også være en portal.

Kunst. Hovedentre. Døren til Urbadet utformes av kunstner. Entreen er liten og merkelig og skal lokke til seg besøkende, men likevel være kryptisk.

De gamle dragedørene på våre stavkirker har noe av det samme uttrykket. De forteller en historie. Håndtaket er enormt. Alle ville komme til håndtaket fordi det er håndtaket / døråpneren, som leder en videre i tilværelsen.

Bad- og hotellresepsjonen

Man får ikke klar oversikt over bygningen. Her er det fremdeles litt dålt. Den fantastiske utsikten og restauranten får vi møte senere. De badende får her tildelt badetøy. Alle har like klær og håndklær inne i badet, dette for at man skal kunne arbeide med lyssetting og at individene blir en kollektiv masse. Det er håndklær til de badende inne i badet. De som vil, kan få tøfler.

Loungen

Fra resepsjonen får vi oversikt over en ”lounge-avdeling” med den åpne peisen.
Restauranten og hotellet går gjennom i et eget skriv.

Før livet og etter døden

Omkledningsrommet likner en svevende boble og skiller seg helt ut fra det inntrykket vi skal få inne i badet. Dette området skal stå i sterk kontrast med trappen vi møter senere. Her finnes bare skap for å legge fra seg sine klær samt et toalett. Hele området tilhører den verden som eventuelt eksisterer før vi fødes, eller etter vi dør.

Trappen. Kunst. Trappen utformes av kunstner.

Man går ned i den varme trappen uten håndkle rundt seg. Trappen står i kontrast med alt vi har møtt tidligere. Trappen skal gi assosiasjoner til Orfeus rike. Den har et dovt lys og likner mer

en enorm ”kropp”, urtrappen, den som er inne i sneglens skall. Lengst ned i trappen ser vi et lys og damp. Vi nærmer oss livet.

Elementet vann

Kunstneren som får oppdraget, utformer dette arealet i samråd med arkitektene og Helena von Bergen. Det er viktig at rommene og kunsten fungerer som hånd i hanske.

Barndommen

Vi kommer ned i et rom med mange muligheter. Det finnes flere ”innganger” og noen leder en inn i en tom vegg. Taket er lavt, men det er et behagelig lys.

”Sukkenes gang”

Den eneste gangen hvor man kan komme videre, er en smal gang med damp inn i en tåke. Inne i ”sukkenes gang” hører vi lyden av havbølgene i 6 -7 sekunder. Det er en behagelig damp inne i gangen som er 12 meter lang.

Det røde rommet

Her blir den badende som et foster i magen til mamma og vi kommer inn i neste rom. Rommet er formet som en formbar masse. Det kommer vann fra åpne kraner på veggen som fyller bassenget med vann. Her er det 37,5 grader varmt i vannet. Det er ikke et stort basseng. Om hele urbadet er et menneske, så er uttrykket her sammenliknbart med morkaken og fostervannet

Det store, lyse lyset

Rommet er det første store lyse ”sakrale” rommet med volum, som vi møter. Rommet virker stort og vi små. Rommet er et lavt, smalt basseng man svømmer i. Ved siden av rommet er en gang som tilhører rommets uttrykk. Her finnes 24 badekar på rad. Badekarene likner en kokong som man kan legge seg i. Her ser vi relasjonen til de romerske badene og kurbadets bademester. Luften er behagelig sval. Gulvet er behagelig varmt. Bademesteren står tett med en ”lyddusj” over hvert badekar. Lydene kommer fra havdypet og korallrevet og er av et slag som vi vanligvis ikke hører. Lyd som vi ikke kan oppfatte til daglig.

4 små årstider

Rom 1; Sommeren - Vannets glitter og bevegelse i vannet speiles og viser seg på veggen.

Rom 2; Høsten - Fra taket kommer et kraftig regn som i en varm, våt jungel

Rom 3; Vinter - Det er is i hele rommet.

Rom 4;. Vår - Vannet har is som flyter omkring.

Elementet luft

Kunstneren som får oppdraget, utformer dette arealet i samråd med arkitektene og Helena von Bergen. Det er viktig at rommene og kunsten fungerer som hånd i hanske.

Ungdomstiden

Området skal virke utadvendt og innadvendt i kontrast og samspill med hverandre;
”Høyt og lavt under taket”.

Platonske kropp

Vi kommer til de fem platonske kroppene; geometriske former der vi bare kan svømme inn og stikke hodet opp i disse kroppene som i et titteskap.. Vår kropp er igjen i det runde bassenget. Vårt bevegelsesmønster i rommet kommer til å danne en stjerne.

Ute

Her er et åpent basseng som leder ut i den frie luften med himmel og vær i ansiktet.
Vannet er salt og varmt.

Elementet ild

Kunstneren som får oppdraget, utformer dette arealet i samråd med arkitektene og Helena von Bergen. Det er viktig at rommene og kunsten fungerer som hånd i hanske.

Voksenlivet

Dette er et sentralt område i badet. Her kan vi ta det rolig, snu og gå tilbake, hvile, lese og / eller samtale. Det er et strømbad her for mosjon. Her er store kraner som gir massasje, badstue, tesalong og frukt. Ute er det bad for å sitte i.

Elementet jord

Kunstneren som får oppdraget, utformer dette arealet i samråd med arkitektene og Helena von Bergen. Det er viktig at rommene og kunsten fungerer som hånd i hanske.

Alderdommen

Her kan man bade ute i havet.

Labyrinten

Vi får gå i en vakker labyrint med vann rundt våre føtter. Vandringen er en erindring gjennom livet. Her skal du gis tid til å reflektere. Når du kommer ut av labyrinten, er du ute av badeområdet og kommer fram till garderobene fra den andre siden.

-Begin at the beginning.

Plassering av Urbadet i samtiden og tanker omkring nødvendig fysisk plassering har vært noen av de store utfordringene for forprosjektet.

Alice befinner seg i Wonderland og får oppfordringen om å begynne fra begynnelsen.

Kan en badeanstalt bidra til økt bevissthet om vår relasjon til natur og miljø? Hvorfor et Urbad? Jo, fordi våre maritime ressurser og vårt miljø mer enn noensinne blir stilt i fokus i de nærmeste årene. Sverige overtar vertskapet for EU, og der signaliserer de at de vil satse på maritimt miljø og forskning. EU har satt fokus på kreativitet og innovasjon for 2009. Norge satser på maritim Nasjonalpark på Hvaler og på et maritimt forskningssenter i Trondheim.

Vann er et av de mest kritiske aspektene ved et samfunns vedvarende utvikling. Det handler ikke bare om de menneskelige ressursene, men også om de naturressurser vi tærer på hele tiden. Hvorfor skal vi i disse tider satse på noe så spesielt som et annerledes bad? Er det bare luksus eller er det et bidrag til å skape nysgjerrighet, ydmykhet som igjen leder til økt forståelse for naturvern gjennom de opplevelsene man kan koble sammen med et besøk i Nasjonalparken og i Urbadet. I den grad vi skal satse på naturturisme, er dette veien å gå for vi.

Vi har lang tradisjon i Fredrikstad og Hvaler med maritimt arbeid, det være seg skipsfart, bygg eller festningsby. Vår verdensarv med helleristningene er også et historisk maritimt minne.

Vi trenger omgivelser som ønsker nye tanker velkommen, som har plass og energi til å støtte opp under utvikling og forskning.

Men framfor alt trenger vi et felles tankerom. I alt dette framstår naturen som det vi har å forholde oss til. Hva hadde vi vært uten naturen. Naturen er i konstant omforming, som en levende organisme, men vi har en tendens til å kun omtale den som et objekt. Hvordan ivaretar vi menneskers relasjon til naturen, og i dette tilfelle, til vannet?

Bilden kommer från boken Alice In Wonderland av Lewis Carroll - 1832-1898

Kilder

Bøker;

- Landet blir til-Norges Geologi NGU
- Stahlshmitde landskapsanalyse
- Lyckornas kurort och Havsbadanstalt av •Ljungkile ortens Hembygdsforening
- Therm Vals av Peter Zumtor
- Art at the turn of the milenium
- Mathematics in nature- John A. Adam
- Peter Zumtor- Thinking arkitecture
- Colour memory and other informal shadows av Olafur Eliasson
- En reise i vannets historie av Terje Tvedt

Artiklar;

- Publiken vil behagas-Christian Lund
- Richards Floridas -den kreative klasse
- Statistisk sentralbyrå- Ut på tur
- Cultiva 2007-Investeringer i levekår og arbeidsplasser
- Landformene i Østfold av Tormod Klemsdal
- Kultur og byutvikling, eller bare kultur?
Av Hans Kjetil Lysgård
- OM MATEMATIK SOM SPRÅK OCH KONST
TVÄS-föreläsning inom Språk, media och kommunikation
av Torbjörn Tambour, Matematiska institutionen,
Stockholms universitet
- Perspektiver til forståelse av backpacker-reiser og identitet
i moderne samfunn. Hovedfagsoppgave i Sosialan
tropologi, NTNU, 1999 Av Petter G. Almklov
- Trening, mosjon og friluftsliv
Resultater fra Levekårsundersøkelsen 2001 og
Tidsbruk undersøkelsen 2000 av Odd Frank Vaage
- Marint miljø og ressurser i Hvaler-området
Jakob Gjøsæter og Didrik S. Danielssen
Havforskningsinstituttet, Flødevigen
- ARE LANDSCAPES WITH WATER MORE PREFERRED THAN
LANDSCAPES WITHOUT WATER? av Agnete Larsen
- Veileder: Kulturplanlegging i norske byer og tettsteder av
Statsbygg
- Att leva på sin talang –entreprenörskap
Staffan Gullander, SSES
Stefan Karlsson, Brand Happening
Janne Lundqvist, LUNKAN Music & Media
Sara Lönnroth ,Svenska Moderådet AB
Niklas Strandqvist, Stockholms Improvisationsteater-
Pilotstudie på uppdrag av KK-stiftelsen December 2005
- NORDEN - A CREATIVE POWERHOUSE av Petra Nilsson & Nina
Etelä, Nordic Innovation Centre
- Biologisk mangfold- en verdifull ressurs i kommunen av av
Sigmund Hågvar

web;

www.hvaler.kommune.no
www.fredrikstd.kommune.no
www.arealis.no
www.ngu.no
www.ostfold-f.kommune.no
www.fylkesmannen.no
www.phenomenologyonline.com
<http://en.wikipedia.org>
www.hvaler.net
<http://witcombe.sbc.edu/water/>
<http://www.opplevelsesindustri.no/2006/>